

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

GÜLCÜ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 17526/10)

KARAR

STRAZBURG

19 Ocak 2016

İşbu karar AİHS'in 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup, bazı değişikliklere tabi tutulabilir.

Gülcü / Türkiye davasında,

Başkan

Julia Laffranque,

Yargıçlar

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbros,

Georges Ravarani,

ve **Bölüm Yazı İşleri Müdürü** Stanley Naismith'in katılımlarıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 15 Aralık 2015 tarihinde gerçekleştirilen kapalı müzakerelerin ardından, aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir.

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılmış davanın temelinde, bir Türk vatandaşı olan Ferit Gülcü ("başvuran") tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM" veya "Mahkeme") 16 Mart 2010 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapılmış olan 17526/10 no.lu başvuru yer almaktadır.

2. Başvuran, Mahkeme önünde, Diyarbakır Barosu'na kayıtlı avukatlar M. Şahin ile S. Şahin tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuru 31 Ağustos 2012 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuran 1992 doğumlu olup, Diyarbakır'da ikamet etmektedir.

A. 14 Temmuz 2008 tarihli olaylar

5. Yasadışı ve silahlı bir örgüt olan PKK'nın (Kürdistan İşçi Partisi) lideri Abdullah Öcalan'ın tutukluluk koşullarının protesto edilmesi amacıyla Diyarbakır'da 14 Temmuz 2008 tarihinde bir gösteri düzenlenmiştir.

6. Polis tarafından kaydedilen söz konusu gösteriye ilişkin görüntü kayıtlarının incelenmesinin ardından dört polis memuru tarafından 21 Temmuz 2008 tarihinde hazırlanan bir tutanağa göre, PKK kontrolündeki bir web sitesi olan Fırat Haber Ajansı 11 Temmuz 2008 tarihinde Türkiye ve Kürdistan Demokratik Halk İnisyatifi'ne ait bir deklarasyon yayınlamıştır. Bahse konu deklarasyonda, Abdullah Öcalan'a destek gösterilmesi için 14 Temmuz 2008 tarihinde her il ve ilçede toplantılar ve yürüyüşler düzenlenmesine yönelik talimatlar yer almıştır. Tutanakta ayrıca, PKK'nın kontrolündeki www.rojaciwan.com isimli web sitesinde Demokratik Toplum Partisi (DTP) tarafından 14 Temmuz 2008 tarihinde Diyarbakır'da yapılacak olan basın bildirisine katılma çağrısı yapan bir haber yayınlanmış olduğu ifade edilmiştir.

7. Tutanakta, polisin bazı bilgiler edinmiş olduğu ve yapılacak olan basın bildirisinin DTP Diyarbakır İl Başkanlığı eliyle düzenlenmekte olduğu, DTP'li milletvekilleri, belediye başkanları ve yerel siyasetçilerin yanı sıra birtakım hükümet dışı kuruluşların üyelerinin saat 17.30 sularında DTP'nin Diyarbakır'daki parti binası önünde toplanacakları ve basın bildirisi yapacak oldukları Koşuyolu Parkı istikametinde yürüyüş gerçekleştirecekleri bilgisinin alındığı ifade edilmiştir. PKK gösterisine

dönüşebilecek yürüyüş esnasında şiddet içerikli protestoların söz konusu olabileceğinden şüphelenilmesi sebebiyle polis tarafından gerekli tedbirler alınmıştır.

8. Polis tutanağına göre, insanlar saat 16.30'dan itibaren DTP parti binası önünde toplanmaya başlamıştır. Belediye başkanları ve milletvekilleri de toplanan göstericiler arasında yer almaktaydı. Saat 17.50 olduğunda, yaklaşık olarak 3.000 kişi toplanmıştı. Bunun sonrasında, göstericiler yürüyüşe başlamış, saat 18.30 olduğunda Koşuyolu Parkı'na varılmış ve burada basın bildirisini yapılmıştır. Saat 19.00'da DTP milletvekili Emine Ayna'nın konuşma yaptığı sırada, bir grup kişi polis görevlilerine ve çevrede park halinde bulunan araçlara taşlar fırlatmaya başlamıştır. Göstericiler hem DTP il binası önünde hem de yürüyüş esnasında, "Her Kürt Apo'nun Fedaisidir¹", "Öcalansız dünyayı başınıza yıkarız", "Gençlik Botan'a², Özgür Vata", "Selam Selam İmralı'ya³ Bin Selam", "Canımızla, kanımızla, seninleyiz Öcalan", "Apo Çok Yaşa (*Biji Serok Apo*)", "Şehitler Ölümsüzdür (*"Şehid Namirin"*)", "Başkansız yaşam olmaz, Sayın Öcalan" gibi Abdullah Öcalan'ı öven sloganlar atmıştır. Göstericiler üzerinde "İmralı işkencesine son" ve "Yaşamak için savaşırız; Barış için ölürüz" yazılarının olduğu pankartlar açmıştır. Ayrıca, Abdullah Öcalan'ın posterleri açılmış ve sözde "Konfederasyon'un" bayrakları sallanmıştır. Basın açıklamaları sonrasında kalabalık dağıldığında, kalabalık içerisindeki birtakım kişiler çöp konteynirlerini devirmiş ve PKK ve liderini destekleyen sloganlar atarken polise ve civarda yer alan dükkânlara taş ve sopalarla saldırmışlardır. Polis bu kimselere uyarıda bulunarak dağılmalarını istemiştir. Göstericiler polisin bu uyarılarına uymayı reddetmiştir. Bunun sonucunda, polis yasadışı bir

1. "Fedai" kelimesinin (Arapça) Türkçede iki karşılığı vardır: 1. Bir dava uğruna kendi hayatını başka bir kişi için feda eden kişi; 2. Başka bir kişiyi veya bir yeri koruyan kişi.

2. Botan, Türkiye'nin güneydoğu kesiminde yer alan tarihi/coğrafi bir bölgenin adıdır. PKK ilk eylemlerini bu bölgede gerçekleştirmiştir.

3. İmralı, Abdullah Öcalan'ın hapis cezasının infaz edildiği adadır.

gösteri düzenlemekte olan gruba karşı orantılı güç kullanmak zorunda kalmıştır. Polis cop, su ve göz yaşartıcı gaz kullanarak müdahale etmiştir. Polis tutanağında ayrıca, birtakım kişilerin Diyarbakır Anaokulu'nun bahçesindeki Türk bayrağını indirmiş olduğu kaydedilmiştir.

9. Tutanakta son olarak, görüntü kayıtlarında, başvuranın başka bir grup kişi ile birlikte polise taş attığının ve Diyarbakır Anaokulu'nun bahçesindeki Türk bayrağını indiren grupla birlikte hareket ettiğinin görüldüğü belirtilmiştir.

10. 21 Temmuz 2008 tarihli tutanakta ayrıca, polis tarafından kaydedilen görüntü kayıtlarından elde edilen yirmi dört adet fotoğrafa yer verilmiştir. Bu fotoğraflardan dördünde, başvuranın bir grup gençle birlikte olduğu görülürken, polise göre başvuran güvenlik güçlerine taş atmaktaydı. Fotoğraflardan ikisinde, başvuran, bir grup kişiyle birlikte bir bayrak direğinin yanında dikilirken görülmektedir. Toplamda altı fotoğrafta, Türk bayrağının indirilmesi olayı görüntülenmiş, bir fotoğrafta devrilen bir çöp konteynırı görüntüsüne yer verilmiş ve başka bir fotoğrafta da zarar görmüş bir yolcu minibüsü görüntülenmiştir. Geri kalan fotoğraflarda ise, bir binanın önünde dikilmekte olan ya da yürüyüş halindeki göstericilere yer verilmiştir.

B. Başvuran hakkında yürütülen ceza yargılamaları

11. Başvuran 21 Temmuz 2008 tarihinde yakalanmıştır. Yakalama ve teslim tutanağına göre, polis tarafından kaydedilen video görüntülerinde, başvuranın polis görevlilerine taş attığı ve okul bahçesindeki Türk bayrağını indiren kalabalık arasında olduğu görülmekteydi. Tutanağı hazırlayan polis memurları tutanakta, başvuran yakalandığında ve tıbbi muayene sonrası çocuk olduğunun anlaşılması üzerine Emniyet Müdürlüğü'nün çocuk şubesine nakledildiğine kendisine haklarının bildirildiğini belirtmişlerdir.

Başvuran, tutanak belgesine “İmzalamıyorum” yazmış ve bu cümlenin altına imzasını atmıştır.

12. Başvuran 22 Temmuz 2008 tarihinde bir avukat refakatinde, Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı nezdinde ifade vermiştir. Başvuranın vermiş olduğu ifadesi aşağıdaki gibidir:

“...Ben ilkokul mezunuyum, seyyar satıcılık yapıyorum. 14 Temmuz 2008 tarihinde Diyarbakır’da Koşuyolu Parkı’nın önünde kardeşimle karpuz satıyorduk. Birden, “Apo Çok Yaşa” sloganları atan büyük bir gösterici grubu bize yaklaştı. Ardından, polis müdahale etti ve birçok kişiyi gözaltına aldı. Bunun üzerine, kalabalık arasından bazı kişiler polis görevlilerine taş atmaya başladı. Başta ben de göstericilere katıldım ve “Öcalan Çok Yaşa” sloganları attım. Sonra, polis görevlilerine taş atmaya başladım. Kısa süre sonra, bazı kişiler bir okula gittiler. Ben de onlarla gittim. Bu kişilerden bazıları okul bahçesindeki bayrak direğine tırmandı. Türk bayrağını indirdiler ve yerine bir PKK bayrağı astılar. Türk bayrağının indirilmesi olayına ben karışmadım. Slogan atarken ve polise taş fırlatırken özel bir amacım yoktu. Sadece kalabalıkla birlikte hareket ediyordum. Neden bir gösteri yapıldığını bilmiyorum. Benim yasadışı örgütle hiçbir bağlantım yok. Gösterdiğiniz resimdeki kişi benim.”

13. Aynı gün, başvuran Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi hâkimi huzuruna çıkarılmıştır. Başvuran, Cumhuriyet savcısını vermiş olduğu ifadenin gerçekleri yansıttığını belirtmiştir. Başvuranın avukatı, başvuranın reşit olmadığını, dolayısıyla kendi eylemlerinin anlamını ve sonuçlarını kavrayamadığını iddia ederek, mahkemeden başvurunu tutuklamamasını talep etmiştir.

14. Söz konusu hakim, başvuranın 2911 sayılı Kanun’a aykırı şekilde, “üyesi olmadan yasadışı bir örgüt adına suç işleme” ve “bir terör örgütünü destekleyen propaganda yapma” suçlarını işlemiş olduğu yönünde kuvvetli bir şüphenin söz konusu olması sebebiyle, delilleri de göz önünde bulundurarak, başvuran hakkında tutuklama kararı vermiştir.

15. Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı 22 Temmuz 2008 tarihinde, söz konusu zamanda Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 250 § 1 maddesi kapsamında sıralanan bir dizi ağır suçta bakma konusunda özel yetkiye sahip

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'ne, başvuran aleyhinde bir iddianame sunmuştur. Başvuran, 5237 sayılı Ceza Kanunu'nun Kanun'un 220 § 6 ve 313 § 3 maddeleri kapsamında yasadışı bir örgüt adına suç işlemiş olması sebebiyle aynı Kanun'un 314 § 2 maddesi uyarınca yasadışı bir örgüte üye olmakla, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 23(b) ve 33(c) maddeleri uyarınca taş atmak suretiyle güvenlik güçlerine direniş göstermekle, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7 § 2 maddesi uyarınca PKK'yı destekleyen propaganda yapmakla ve Ceza Kanunu'nun 300 § 1 maddesi uyarınca Devletin egemenlik alametlerini aşağılamakla suçlanmıştır.

16. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi davaya ilişkin ilk duruşmasını 21 Ekim 2008 tarihinde gerçekleştirmiştir. Başvuran, duruşma esnasında, 22 Temmuz 2008 tarihinde vermiş olduğu ifadesini yinelemiş ve serbest bırakılmayı talep etmiştir. Başvuran, gösteriye katılmış olduğunu, "Çok Yaşlı Lider Öcalan" şeklinde slogan attığını ve müdahalede bulduklarında polis görevlilerine taş fırlattığını belirtmiştir. Başvuran, Türk bayrağını indiren kişiler arasında yer almadığını iddia etmiştir.

17. Cumhuriyet savcısı mahkemeden, başvuranın 5237 sayılı Kanun'un 300 ve 314. maddeleri uyarınca, 3713 sayılı Kanun'un 7 § 2 maddesi uyarınca ve 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddeleri uyarınca tutuklanmasını talep etmiştir. Cumhuriyet savcısı ayrıca, başvuranın söz konusu zamanda 15 ve 18 yaşları arasında olduğunun dikkate alınması suretiyle cezalarda indirim yapılmasını talep edilmiştir.

18. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuran aleyhinde açılmış olan davaya ilişkin kararını vermiştir. Ağır ceza mahkemesi öncelikle, başvuranın savunma beyanlarının özetini, Cumhuriyet savcısının davanın esasına ilişkin mütalaalarını ve dava dosyasındaki şu delileri dikkate almıştır: başvuranın 22 Temmuz 2008 tarihinde Cumhuriyet savcısı ve ilgili hâkim nezdinde verdiği ifadeleri; başvuranın kimlik belgeleri ve daha önce herhangi bir sabıka kaydının olmadığını gösterir belge; 21 Temmuz 2008

tarihli yakalama ve teslim tutanağı; 14 Temmuz 2008 tarihli bir olay tutanağı; internetten indirilen belgelerin çıktıları; 14 Temmuz 2008⁴ tarihli olayların ve başvuranın söz konusu olaylara karıştığı anlatıldığı 21 Temmuz 2008 tarihli polis tutanağı; polis tarafından kaydedilen video görüntülerinden elde edilen fotoğraflar ve tıbbi raporlar.

19. Ağır ceza mahkemesi söz konusu kararında aşağıdaki hükmü kurmuştur:

“ ...

OLAY, DELİLLER VE DEĞERLENDİRİLMESİ

PKK terör örgütü güdümünde internet üzerinden yayın yapan Fırat Haber Ajansı isimli internet sitesinde 11 Temmuz 2008 tarihinde yayınlanan Türkiye ve Kürdistan Demokratik Halk İnisiyatifi tarafından yapılan yazılı açıklamada aşağıdaki talimatlar verilmiştir:

‘Bu yılki 14 Temmuz kutlamaları “önderliği yaşa ve yaşat” eylemliliği üzerinden ele alınmalıdır... önderimize saygı göstermek için her il ve ilçede 14 Temmuz’da belirlenecek olan bir yerde bir yürüyüş gerçekleştirilmelidir. *Serhildan* niteliğinde ele alınacak bu yürüyüş düşmanın tüm yaşamını felç etmeli ve Kürt halk önderine nasıl yaklaşılması gerektiğini ortaya çıkaracak tarzda ele alınmalıdır... Bu eylem biçimi Kürt halk önderine yaklaşımın Kürtlere yaklaşım olduğunu ve aynı zamanda Kürt halkı açısından da bir savaş gerekçesi olduğunu düşmana yakıcı bir tarzda bildirmelidir... her il ve ilçe kendi koşulu gözeterek güzergahını belirlemeli ve temelde hazırlıklarını yapmalıdır ... bu gün de aynı temelde başta önderliğimize ve halkımıza büyük saldırılar olmaktadır ... Gerçekleştirilecek bu yürüyüş insan onurunun zaferi olmalıdır.’

Yine, PKK isimli terör örgütü güdümünde internet üzerinden yayın yapan “www.rojaciwan.com” isimli internet sitesinden de basın açıklamasına katılması için çağrı yapan bir haber yayınlanmıştır. Söz konusu haberin ilgili kısımları şu şekildedir:

“...Öcalan’ın suçlarının zorla kazıtılmasına tepkiler büyürken, Demokratik Toplum Partisi öncülüğünde yapılacak olan basın açıklamasına sivil toplum örgütlerinden

4. Bu belge, taraflarca Mahkeme’ye ibraz edilmemiştir.

destek geldi. Öcalan'a yönelik uygulamaları işkence olarak değerlendiren STK'lar açıklamaya katılım çağrısı yaptı.”

Bu çerçevede, 14 Temmuz 2008 tarihinde bir kalabalık saat 16.30 sıralarında DTP İl Başkanlığı binası önünde toplanmaya başlamıştır. Topluluk arasında DTP'nin bazı milletvekilleri ve Belediye başkanları da bulunmaktaydı. Saat 17.50 sularında, kalabalığın sayısı 3.000 kişiye ulaşmıştır. Saat 17.50'de topluluk yürüyüşe geçmiş ve saat 18.30 sıralarına Koşuyolu Parkı'na ulaşmıştır. Hem DTP İl Başkanlığı binası önünde hem de yürüyüş sırasında göstericiler tarafından terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan lehine “Her Kürt Apo'nun Fedaisidir, Öcalansız dünyayı başınıza yıkarız, Gençlik Botan'a Özgür Vatana, Selam Selam İmralı'ya Bin Selam, Canımızla kanımızla seninleyiz Öcalan, Biji Serok Apo, Şehîd Namirin, Başkansız yaşam olmaz, Sayın Öcalan” sloganları atılmıştır. Göstericiler “İmralı işkencesine son, Yaşamak için savaşıyoruz; Barış için ölürüz” şeklinde sloganlar yazan pankartlar açmışlar ve terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan'ın resimlerini ve sözde “Konfederasyon” bayraklarını taşımışlardır. Saat 18.00 sıralarında konuşmalar yapılmaya başlanmıştır. Saat 19.00'da DTP milletvekili Emine Ayna'nın konuşma yaptığı sırada, bir grup şahıs tarafından ... görevli polisler ve çevrede park halinde bulunan araçlara karşı taşlı saldırıda bulunulmuştur. Basın açıklaması bitimine müteakip dağılmalar esnasında topluluk içerisinde bulunan bazı kişiler PKK terör örgütü ve elebaşı lehine sloganlar atarak, çöp konteynırlarını devirmiş, görevli polisler ve çevrede bulunan iş yerlerine saldırmışlardır. Polis kalabalığa ikazda bulunarak dağılmalarını istemiştir. Göstericiler ikazlara uymayı reddetmişlerdir. Bunun üzerine, polis yasadışı gösteri yapan gruba müdahale etmek zorunda kalmıştır. Gruptaki bazı kişiler, Diyarbakır Anaokulu'nun bahçesindeki Türk bayrağını direktten indirmiştir...

Bu bağlamda, iddianame, başvuranın dolaylı ikrarı, olay tutanağı, polis tarafından hazırlanmış olan 14 Temmuz 2008 olaylarının anlatıldığı tutanak, yakalama tutanağı, sanığın fotoğrafları ve tüm dosya kapsamından, Ferit Gülcü'nün PKK terör örgütünün talimatları doğrultusunda 14 Temmuz 2008 tarihinde Diyarbakır'da gerçekleştirilen yasadışı gösterilere etkin bir şekilde katıldığı, topluluk ile birlikte “Biji Serok Apo” şeklinde slogan atıp olaylara müdahale etmek isteyen güvenlik güçlerine karşı taşlı saldırıda bulunduğu, Diyarbakır Anaokulu'nun bahçesindeki Türk bayrağını direktten indiren grup ile birlikte hareket ettiği ve bayrağı direktten indiren kişileri teşvik edip suç işleme kararlarını kuvvetlendirdiği anlaşılmıştır.

Savunma beyanlarında, sanık yasadışı gösteriye katıldığını, terör örgütünün propagandasını yaptığını ve polise taşlı saldırıda bulunarak mukavemette bulunduğunu kabul etmiştir. Ancak, sanık, Diyarbakır Anaokulu'nun bahçesindeki Türk bayrağının indirilmesi eylemine katılmadığını beyan etmiştir. Dava dosyasında yer alan belge ve fotoğraflar dikkate alındığında, sanığın okul bahçesindeki Türk bayrağını indiren grupla birlikte hareket ettiği ve bayrağı indiren kişileri teşvik edip tezahüratla suç işleme kararlarını kuvvetlendirdiği anlaşılmıştır.

Anılan bu suçların [yasadışı] bir örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan olması veya [yasadışı] bir örgüt adına işlenen suçların kanıtını ya da dayanağını oluşturması halinde, Türk Ceza Kanunu'nun 314 § 3 ve 220 § 6 maddeleri yollamasıyla aynı Kanun'un 314 § 2 maddesinden cezalandırılması gerekmektedir.

Somut olayda, örgütün genel çağrısı ve örgüte ait yayın organlarının yayınları ve çağrıları sonucunda ve örgütün amacı doğrultusunda sanığın 14 Temmuz 2008 tarihinde gerçekleştirilen ve yasadışı hal alan toplantı ve gösterilere katıldığı, bu amaçla terör örgütünün propagandasını yapmak, 2911 sayılı Kanun'a muhalefet etmek ve Devletin egemenlik alametlerini aşağılamak suçlarını işlediği anlaşılmıştır. Böylelikle, örgütün bilgisi ve istemi doğrultusunda gerçekleştirilen bu eylemlere katılan sanığın eylemlerinin örgüt adına yerine getirilmiş olduğu kanaatine varılmıştır. Dolayısıyla, sanık ayrıca diğer eylemleri yanında 5237 sayılı Kanun'un 314 § 3 ve 220 § 6 maddeleri delaleti ile aynı Kanun'un 314 § 2 maddesinden de mahkûm edilmelidir..."

20. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, suçun başvuran tarafından işlenip işlenmediğinin tespit edilmemiş olduğunu kaydederek, başvuranın Ceza Kanunu'nun 300 § 1 maddesi uyarınca, Devletin egemenlik alametlerini aşağılamak suçundan beraatine karar vermiştir.

21. Ancak, ağır ceza mahkemesi başvuranı Ceza Kanunu'nun 314 § 3 ve 220 § 6 maddeleri delaleti ile aynı Kanun'un 314 § 2 maddesinden, 3713 sayılı Kanun'un 7 (2) maddesinden ve 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddelerinden mahkûm etmiş ve hakkında toplamda yedi yıl altı ay hapis cezasına hükmetmiştir.

22. Ağır ceza mahkemesi, PKK tarafından yapılan çağrı üzerine, yasadışı örgüt lehine propagandaya dönüşen 14 Temmuz 2008 tarihli olaylara

katılmış olduğunun tespit edilmesi sebebiyle, başvuranı Ceza Kanunu'nun 314 § 3 ve 220 § 6 maddeleri delaleti ile aynı Kanun'un 314 § 2 maddesi uyarınca yasadışı örgüt üyeliği suçundan mahkûm etmiştir. Ağır ceza mahkemesi, asgari ceza üzerinden hüküm vererek, başvuran hakkında beş yıl hapis cezasına hükmetmiş; 3713 sayılı Kanun'un 5. maddesine istinaden cezayı bir buçuk katı oranında artırmış (yedi yıl altı ay); sanığın söz konusu zamanda yaşının 15 ila 18 arasında olduğunu dikkate alarak Ceza Kanunu'nun 31 § 3 maddesine istinaden cezada üçte bir oranında indirim yapmış (beş yıl) ve son olarak, sanığın "samimi itiraflarının" yanı sıra yargılamalar esnasındaki tutum ve davranışlarını dikkate alarak Ceza Kanunu'nun 62 § 1 maddesine istinaden altıda bir oranında indirim yapmıştır (böylelikle toplamda dört yıl iki ay hapis cezasına hükmedilmiştir).

23. Ayrıca, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranı terör örgütü lehine propaganda yapmak suçundan 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi uyarınca mahkûm etmiştir. Ağır ceza mahkemesi asgari ceza üzerinden hüküm vererek, başvuran hakkında bir yıl hapis cezasına hükmetmiş; sanığın söz konusu zamanda yaşının 15 ila 18 arasında olduğunu dikkate alarak Ceza Kanunu'nun 31 § 3 maddesine istinaden cezada üçte bir oranında indirim yapmış (sekiz ay); ayrıca, sanığın "samimi itiraflarının" yanı sıra yargılamalar esnasındaki tutum ve davranışlarını dikkate alarak Ceza Kanunu'nun 62 § 1 maddesine istinaden altıda bir oranında indirim yapmıştır (böylelikle toplamda altı ay yirmi gün hapis cezasına hükmedilmiştir). Yerel mahkeme, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7 (2) maddesi uyarınca söz konusu hapis cezasının adli para cezasına dönüştürülmemesine ya da 3713 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca ertelenmemesine karar vermiştir. Yerel mahkeme son olarak, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun hükmün açıklanmasının geri bırakılması konusunu düzenleyen 231. maddesinin başvuranın davasının koşullarına uygulanamaz olduğuna hükmetmiştir.

24. İlk derece mahkemesi başvuranı son olarak, güvenlik güçlerine mukavemet göstermek suçundan 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddeleri uyarınca mahkûm etmiştir. Asgari ceza üzerinden hüküm veren ilk derece mahkemesi, başvuran hakkında beş yıl hapis cezasına hükmetmiş; sanığın söz konusu zamanda yaşının 15 ila 18 arasında olduğunu dikkate alarak Ceza Kanunu'nun 31 § 3 maddesine istinaden cezada üçte bir oranında indirim yapmış (üç yıl dört ay); ayrıca, sanığın "samimi itiraflarının" yanı sıra yargılamalar esnasındaki tutum ve davranışlarını dikkate alarak Ceza Kanunu'nun 62 § 1 maddesine istinaden altıda bir oranında indirim yapmıştır (böylelikle toplamda iki yıl dokuz ay on gün hapis cezasına hükmedilmiştir). İlk derece mahkemesi, cezanın tamamını ve sanığın bir suç işlemekten çekineceği izlenimi vermemiş olduğunu göz önünde bulundurarak, cezanın adli para cezasına dönüştürülmemesine ve ertelenmemesine karar vermiştir.

25. 6 Ekim 2009 tarihinde Yargıtay 11 Kasım 2008 tarihli kararı onamıştır.

26. Nihai karar 16 Aralık 2009 tarihinde ilk derece mahkemesinin yazı işleri müdürlüğüne tebliğ edilmiştir.

C. Müteakip gelişmeler

27. 6008 sayılı Karar 25 Temmuz 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

28. Başvuranın temsilcisi 26 Temmuz 2010 tarihinde Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'ne bir dilekçe sunmuştur. Başvuranın temsilcisi, 6008 sayılı Kanun ile 2911 ve 3713 sayılı Kanunların belirli hükümlerinde değişiklik yapılmış olduğunu kaydederek, mahkemeden bu hükümlerin değişiklik yapılmış biçimlerinin başvuran lehine uygulanıp uygulanamayacağını; şayet uygulanabilirse de, başvuranın cezasının infazının ertelenip ertelenemeyeceğini incelemesini talep etmiştir.

29. Aynı gün, Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi 6008 sayılı Kanun ile düzenlenmiş olan 2911 ve 3713 sayılı Kanunların belirli hükümlerinin çocuk suçlular lehine düzenlenmiş olması sebebiyle, başvuranın cezasının infazının ertelenmesine karar vermiştir. Bunun sonrasında, başvuran cezaevinden tahliye edilmiştir ve Ceza Kanunu'nun 7 § 2 maddesi uyarınca yeni bir usul başlatılmıştır. Bu usule göre, bir suçun işlendiği tarihte yürürlükte olan yasal hükümler ile suç tarihi sonrasında yürürlükte olan hükümler arasında farklılık olması halinde, suçlunun lehine olan hükümler uygulanır.

30. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi 3 Aralık 2010 tarihinde, 6008 sayılı Kanun ile Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesine eklenmiş olan yeni fıkra dolayısıyla artık başvuranın davasına bakma yetkisinin bulunmadığına karar vermiştir. Bu yeni fıkraya göre, reşit olmamış kişilerin davalarına özel yetkiye sahip ağır ceza mahkemeleri bakamayacaktır.

31. Diyarbakır Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi ve Diyarbakır Çocuk Mahkemesi sırasıyla 20 Ocak 2011 ve 22 Şubat 2011 tarihlerinde, davaya bakma yetkilerinin olmadığına karar vermiştir.

32. İki çocuk mahkemesinin de yetkisiz olmaları sebebiyle davayı reddetmeleri üzerine, dava yetki meselesinin açıklığa kavuşturulması amacıyla Yargıtay'a gönderilmiştir. Yargıtay 3 Ekim 2012 tarihinde, Diyarbakır Çocuk Mahkemesi'nin davaya bakmakla yetkili olduğuna karar vermiştir.

33. Sonrasında, Diyarbakır Çocuk Mahkemesi, başvuranın davasına uygulanabilir hükümlerin ve verilebilecek cezaların belirlenmesi amacıyla Ceza Kanunu'nun 7 § 2 maddesi doğrultusunda (bk. yukarıda § 29) ve 6008 sayılı Kanun ile 2911 ve 3713 6008 sayılı Kanunlarda yapılan değişiklikler ışığında başvuranın davasına ilişkin uyarılama yargılamasına başlamıştır.

34. Başvuran belirtilmemiş bir tarihte Diyarbakır Çocuk Mahkemesi önünde ifade vermiştir. Başvuran, cezasının hâlihazırda infaz edilmiş olduğunu ileri sürmüştü ve yeni usule ilişkin itirazda bulunmuştur.

35. Diyarbakır Çocuk Mahkemesi 20 Aralık 2012 tarihinde, başvuranın davasını karara bağlamıştır. Çocuk Mahkemesi, 6008 sayılı Kanun ile 2911 ve 3713 sayılı Kanunlarda yapılan değişiklikleri göz önünde bulundurarak, 6008 sayılı Kanun ile yapılmış değişikliklerin başvuranın lehine uygulanacağına karar vererek, 11 Kasım 2008 tarihli karardaki başvuranın mahkûmiyetine ilişkin hükümleri iptal etmiştir.

36. Daha sonra, ilk derece mahkemesi, 2911 sayılı Kanun'un 6008 sayılı Kanun ile birlikte 25 Temmuz 2010 tarihinde yürürlüğe giren 34/A maddesini dikkate alarak, başvurunu Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesi uyarınca terör örgütü üyeliği suçundan beraat ettirmiştir (bk. aşağıda § 50).

37. Diyarbakır Çocuk Mahkemesi ayrıca, 3713 sayılı Kanun'un 7 § 2 maddesi uyarınca, başvurunu terör örgütü lehine propaganda yapma suçundan mahkûm etmiştir. Asgari ceza üzerinden hüküm veren Çocuk Mahkemesi, başvuran hakkında bu başlık altında bir yıl hapis cezasına hükmetmiş; sanığın söz konusu zamanda yaşının 15 ila 18 arasında olduğunu dikkate alarak Ceza Kanunu'nun 31 § 3 maddesine istinaden cezada üçte bir oranında indirim yapmış (sekiz ay) ve ayrıca, cezanın reşit olmayan başvuran üzerindeki olası etkilerini göz önünde bulundurarak cezada Ceza Kanunu'nun 62. maddesine istinaden altıda bir oranında indirim yapmıştır (böylelikle toplamda altı ay yirmi gün hapis cezasına hükmedilmiştir). Çocuk Mahkemesi, hapis cezasının süresini ve başvuranın sabıka kaydının olmadığını dikkate alarak, başvuranın tekrar başka bir suç işlemeyeceğini değerlendirmiş ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 23. maddesi uyarınca, başvuranın üç yıl boyunca başka bir kasıtlı suç işlememesi koşuluyla, hükmün açıklamasının geri bırakılmasına karar vermiştir.

38. Ayrıca, Çocuk Mahkemesi, başvurunu yasaklı eşyalar taşıdığı halde bir gösteriye katılmak suçundan 2911 sayılı Kanun'un 33 § 1 maddesi uyarınca mahkûm etmiştir. Asgari ceza üzerinden hüküm veren Çocuk

Mahkemesi, başvuran hakkında bu başlık altında altı ay hapis cezasına hükmetmiş; sanığın söz konusu zamanda yaşının 15 ila 18 arasında olduğunu dikkate alarak Ceza Kanunu'nun 31 § 3 maddesine istinaden cezada üçte bir oranında indirim yapmış (dört ay) ve ayrıca, cezanın reşit olmayan başvuran üzerindeki olası etkilerini göz önünde bulundurarak cezada Ceza Kanunu'nun 62. maddesine istinaden altıda bir oranında indirim yapmıştır (böylelikle toplamda üç ay on gün hapis cezasına hükmedilmiştir). Çocuk Mahkemesi, başvuranın tekrar başka bir suç işlemeyeceğini değerlendirerek ve hapis cezasının süresini ve başvuranın sabıka kaydının olmadığını dikkate alarak, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 23. maddesi uyarınca, başvuranın üç yıl boyunca başka bir kasıtlı suç işlememesi koşuluyla, hükmün açıklamasının geri bırakılmasına karar vermiştir.

39. Bunun yanı sıra, Diyarbakır Çocuk Mahkemesi, başvurunu göstericilerin dağılması için güç kullanan güvenlik güçlerine mukavemette bulunmak suçundan 2911 sayılı Kanun'un 32 § 1 maddesi uyarınca mahkûm etmiştir. Asgari ceza üzerinden hüküm veren ilk derece mahkemesi, başvuran hakkında bu başlık altında altı ay hapis cezasına hükmetmiş; sanığın söz konusu zamanda yaşının 15 ila 18 arasında olduğunu dikkate alarak Ceza Kanunu'nun 31 § 3 maddesine istinaden cezada üçte bir oranında indirim yapmış (dört ay) ve ayrıca, cezanın reşit olmayan başvuran üzerindeki olası etkilerini göz önünde bulundurarak cezada Ceza Kanunu'nun 62. maddesine istinaden altıda bir oranında indirim yapmıştır (böylelikle toplamda üç ay on gün hapis cezasına hükmedilmiştir). Çocuk Mahkemesi, hapis cezasının süresini ve başvuranın sabıka kaydının olmadığını dikkate alarak, başvuranın tekrar başka bir suç işlemeyeceğini değerlendirmiş ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 23. maddesi uyarınca, başvuranın üç yıl boyunca başka bir kasıtlı suç

işlememesi koşuluyla, hükmün açıklamasının geri bırakılmasına karar vermiştir.

40. Son olarak, Diyarbakır Çocuk Mahkemesi, başvurunu başka kişilerle birlikte mukavemet göstermek ve bir örgütün etkisiyle hareket etmek suretiyle güvenlik güçlerinin görevini yapmasına engel olma suçundan 2911 sayılı Kanun'un 32 § 2 maddesi ve Ceza Kanunu'nun 265 § 1 maddesi uyarınca mahkûm etmiştir. Asgari ceza üzerinden hüküm veren mahkeme, başvuran hakkında bu başlık altında altı ay hapis cezasına hükmetmiştir. İlk derece mahkemesi daha sonra, suçun toplu bir şekilde işlenmiş olması nedeniyle cezayı üçte bir oranında artırmış (sekiz ay); ayrıca, suçun bir örgütün korkutucu gücünden yararlanılarak işlenilmiş olması sebebiyle Ceza Kanunu'nun 265 § 4 maddesi gereğince cezayı yarı oranında artırmış (on iki ay); sanığın söz konusu zamanda yaşının 15 ila 18 arasında olduğunu dikkate alarak Ceza Kanunu'nun 31 § 3 maddesine istinaden cezada üçte bir oranında indirim yapmış (sekiz ay) ve cezanın reşit olmayan başvuran üzerindeki olası etkilerini göz önünde bulundurarak cezada Ceza Kanunu'nun 62. maddesine istinaden altıda bir oranında indirim yapmıştır (böylelikle toplamda altı ay yirmi gün hapis cezasına hükmedilmiştir). Çocuk Mahkemesi, hapis cezasının süresini ve başvuranın sabıka kaydının olmadığını dikkate alarak, başvuranın tekrar başka bir suç işlemeyeceğini değerlendirmiş ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 23. maddesi uyarınca, başvuranın üç yıl boyunca başka bir kasıtlı suç işlememesi koşuluyla, hükmün açıklamasının geri bırakılmasına karar vermiştir.

41. 20 Aralık 2012 tarihli karar herhangi bir itiraz olmaksızın 31 Aralık 2012 tarihinde kesinleşmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMA

A. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

42. Ceza Kanunu'nun 7 § 2 maddesi uyarınca, suçun işlendiği tarihte yürürlükte bulunan kanun hükümleri ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan hükümler kanun uygulanır.

43. Söz konusu zamanda, Ceza Kanunu'nun 220. maddesi aşağıdaki gibidir:

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma

“**Madde 220** - (1) Kanun'un suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

(3) Örgütün silahlı olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

(4) Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.

(5) Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.

(6) Örgüte üye olmamakla birlikte (yasadışı) örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır.

(7) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, (yasadışı) örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır.

(8) Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.”

220. maddenin 6 ve 7. fıkraları, 2 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6352 sayılı Kanun ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“(6) Örgüte üye olmamakla birlikte (yasadışı) örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.

(7) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, (yasadışı) örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.”

Ceza Kanunu'nun 220 § 6 maddesi ayrıca, 11 Nisan 2013 tarihinde yürürlüğe giren 6459 sayılı Kanun ile de değiştirilmiştir. İlgili hükmün mevcut hali aşağıdaki gibidir:

(6) Örgüte üye olmamakla birlikte (yasadışı) örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir. Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır.

44. Ceza Kanunu'nun 314. maddesi aşağıdaki gibidir:

Silahlı örgüt

“**Madde 314** - (1) Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silahlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan on beş yıl kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada tanımlanan (silahlı) örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır.”

45. Ceza Kanunu'nun 300 § 1 maddesi aşağıdaki gibidir:

Devletin egemenlik alametlerini aşma

“**Madde 300** - (1) Türk Bayrağını yırtarak, yakarak veya sair surette ve alenen aşığılayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu hüküm,

Anayasa’da belirlenen beyaz ay yıldızlı al bayrak özelliklerini taşıyan ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin egemenlik alameti olarak kullanılan her türlü işaret hakkında uygulanır...”

46. Ceza Kanunu’nun 265 § 1 maddesi aşağıdaki gibidir:

Görevi yaptırmamak için direnme

“**Madde 265** - (1) Kamu görevlisine karşı görevi yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

B. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu

47. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun söz konusu zamanda yürürlükte olan 23(b) maddesine göre, göstericilerin diğerlerinin yanı sıra, ateşli silahlar, patlayıcı maddeler, kesici ve delici aletler, taş, sopa, demir ve lastik çubuklar, boğma teli, zincir, zehir, gaz ve sis benzeri maddeler taşıdıkları toplantı veya gösteri yürüyüşleri “kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşü” sayılmaktaydı.

48. 2911 sayılı Kanun’un 33(c) maddesinin 25 Temmuz 2010 tarihli ve 6008 sayılı Kanun ile değiştirilmeden önceki hali aşağıdaki gibiydi:

“Madde 33 ... (c) [Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde] dağılma sırasında 23. maddenin (b) bendinde sayılan silah veya araçlarla mukavemet edenler beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır...”

6008 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrasında 2911 sayılı Kanun’un 33. maddesinin ilgili kısmı aşağıdaki gibi olmuştur:

“Toplantı ve gösteri yürüyüşlerine 23. maddenin (b) bendinde sayılan silah veya araçları taşıyarak katılanlar, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır...”

49. 6008 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler sonrasında, 2911 sayılı Kanunun 32(1) ve (2) maddesi aşağıdaki gibidir:

“Kanuna aykırı toplantı veya gösteri yürüyüşlerine katılanlar, ihtar ve zor kullanmaya rağmen dağılmamakta ısrar ederlerse, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası

ile cezalandırılır. Bu suç, toplantı ve gösteri yürüyüşünü tertip edenlerin işlemesi halinde, bu fıkra hükmüne göre verilecek ceza yarı oranında artırılarak hükmolunur.

İhtara ve zor kullanmaya rağmen kolluk görevlilerine karşı cebir veya tehdit kullanılarak direnilmesi halinde, ayrıca 26 Eylül 2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 265. maddesinde tanımlanan suçtan dolayı da cezaya hükmolunur.”

50. 6008 sayılı Kanun ile, 2911 sayılı Kanun'a yeni bir madde (madde 34(A)) eklenmiştir. İlgili madde aşağıdaki gibidir:

“Bu Kanun'a aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılarak direnme suçunu veya katıldıkları toplantı ve gösteri yürüyüşleri sırasında propaganda suçunu işleyen çocuklar hakkında bu suçlara bağlı olarak ayrıca 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 2. maddesinin 2. fıkrası hükmü uygulanmaz.”

C. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu

51. Söz konusu zamanda, Terörle Mücadele Kanunu'nun 7 § 2 maddesi aşağıdaki gibidir:

“Terör örgütünün... propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır...”

52. 2911 sayılı Kanun'un 34/A maddesinde atıf yapılan (bk. yukarıda § 50) 3713 sayılı Kanun'un 2 § 2 maddesi aşağıdaki gibidir:

“Terör örgütüne mensup olmasa dahi (terörist) örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusu sayılır.”

D. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

53. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması konusu Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesinde düzenlenmektedir. Söz konusu maddenin ilgili fıkraları aşağıdaki gibidir:

“... ”

(5) Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, ili yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün

açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukuki sonuç doğurmamasını ifade eder.

(6) Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için;

(a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması;

(b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması; [ve]

(c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi gerekir.

...

(8) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde sanık, beş yıl süreyle denetim süresine tabi tutulur.

...

(10) Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülükler uygun davranıldığı takdirde, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak, davanın düşmesine karar verilir.

(11) Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülükler aykırı davranması halinde, mahkeme hükmü açıklar. Ancak, mahkeme ... sanığın durumunu değerlendirerek; cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşullarının varlığı halinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir.

(12) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir.”

54. Söz konusu tarihte, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesine ve Terörle Mücadele Kanunu'nun 4. maddesine göre, özel yetkili ağır ceza mahkemeleri, aralarında Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesi ve Terörle Mücadele Kanunu'nun 7 § 2 maddesinde tanımlanmış olan suçların da yer aldığı birtakım suçlara bakmakla yetkiliydi.

6008 sayılı Kanun ile Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesine yeni bir fıkra (4. fıkra) eklenmiştir. Bu yeni fıkra ile, çocukların, özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılanamayacakları hükmü getirilmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesi ve Terörle Mücadele Kanunu'nun 4. maddesi 5 Temmuz 2012 tarihinde iptal edilmiş ve özel yetkili ağır ceza mahkemeleri kaldırılmıştır.

E. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu

55. Çocuk Koruma Kanunu'nun 23. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Çocuğa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda, Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki koşulların varlığı halinde, mahkemece hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Ancak, bu kişiler açısından denetim süresi üç yıldır.”

F. Yargıtay'ın 4 Mart 2008 tarihli kararı (Dava no. 2007/9-282, Karar no. 2008/44)

56. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 29 Eylül 2006 tarihinde, F.Ö. aleyhine açılmış olan ceza davasında, F.Ö.'yü üç gösteriye katılması ve bu gösteriler sırasındaki tutumu sebebiyle 3713 sayılı Kanun'un 7 § 2 maddesinden ve 2911 sayılı Kanun'un 32 §§ 1 ve 3 maddesinden mahkûm etmiştir.

57. Yargıtay 9. Ceza Dairesi 21 Şubat 2007 tarihinde, F.Ö.'nün eylemlerinin yalnızca 3713 sayılı Kanun'un 7 § 2 maddesinde ve 2911 sayılı Kanun'un 32 §§ 1 ve 3 maddesinde belirtilen suçları değil aynı zamanda, örgüt adına suç işlemiş olması bakımından Türk Ceza Kanunu'nun 314 § 3 ve 220 § 6 maddeleri yollamasıyla aynı Kanun'un 314 § 2 maddesinde düzenlenen yasadışı örgüte üyelik suçunu da teşkil ettiğine karar vererek, ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. 9. Ceza Dairesi bu nedenle, F.Ö.'nün yasadışı örgüte üyelik suçundan ve 3713 sayılı Kanun'un 7 § 2

maddesinde ve 2911 sayılı Kanun'un 32 §§ 1 ve 3 maddesinde belirtilen diğer suçlardan ceza alması gerektiğini değerlendirmiştir.

58. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi 31 Mayıs 2007 tarihinde, F.Ö.'nün eylemlerinin Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesinde belirtilen suça karşılık gelmediği yönünde daha önce vermiş olduğu kararını yinelemiştir. Ağır Ceza Mahkemesi aşağıdaki değerlendirmede bulunmuştur:

“...

Bir terör örgütünün somut ve genel çağruları üzerine insanların örgüt üyelerinin cenazelerine veya Nevruz kutlamalarına katıldıkları durumlarda ve slogan atmanın söz konusu örgüt lehine propaganda yapma anlamına geldiği hallerde, bahse konu suçların terör örgütü adına işlenmiş suçlar olduğunu ifade etmek mümkün değildir. Bir mahkemenin bir suçun bir örgüt adına işlenmiş olduğu kanaatine varabilmesi için, söz konusu örgütün belirsiz bir topluluğa eylem çağrısı yapmaktan ziyade, söz konusu eylemi doğrudan yerine getirebilme yetisine sahip bir bireye eylem çağrısında bulunmuş olması gerekir.

...”

59. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi ile Yargıtay 9. Ceza Dairesi arasındaki anlaşmazlık sonucunda, dava Yargıtay (Ceza) Genel Kurulu'na havale edilmiştir. Yargıtay Genel Kurulu 4 Mart 2008 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını bozmuştur. Genel Kurul kararının ilgili bölümleri aşağıdaki gibidir:

“...

Sanık F.Ö.'nün 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 314 § 3, 220 §§ 7 ve 6 maddeleri yollamasıyla aynı Kanun'un 314 § 2, 53, 63, 58 § 9 ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddeleri gereğince cezalandırılması istemiyle açılan kamu davasında, ilk derece mahkemesi sanığın Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesi uyarınca değil, 3713 sayılı Kanun'un 7 § 2 maddesi ve 2911 sayılı Kanun'un 32 §§ 1 ve 3 maddesi uyarınca cezalandırılması gerektiğine karar vermiştir.

Yargıtay Ceza Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlıklar aşağıdaki gibidir:

1. “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır” hükmü uyarınca sanığın üç ayrı eyleminin oluşturduğu suçların ayrıca [yasadışı] örgüt adına işlenen suçlar kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusu.

...

İncelemeye konu dosyadaki özel ve [yasadışı] örgütle ilgili kamu davaları dosyalarından edinilen genel bilgilerin ulaştırdığı kanaate göre;

Amacı Türkiye Cumhuriyetinin hâkimiyeti altında bulunan topraklardan bir kısmını silahlı mücadele vererek devler idaresinden ayırıp bu bölgede Marksist-Leninist ilkelere dayalı bir Kürt devleti kurmak olan PKK terör örgütü, elebaşı Abdullah Öcalan’ın yakalanması üzerine yurtdışında faaliyet gösteren yandaşları ve üyeleri ile yeni politikalar üretme yoluna gitmiştir. Bu amaçla, silahlı terör örgütünün sözde Başkanlık Konseyi tarafından 2-23 Ocak 2000 tarihleri arasında bir kongre (7. Kongre) düzenlenmiştir. Bu kongrede, amaçlarına ulaşabilmek için “Demokratikleşme ve Barış Projesi” ismini verdikleri yeni bir eylem planı benimsenmiştir. Ayrıca, Merkez Komitesi-Parti Meclisi, ARGK-HGP (Kürdistan Halk Savunma Kuvvetleri) ve ERNK-YDK (Kürdistan Demokratik Halk Birlikleri) olarak değiştirilmiştir. Yeni bir parti tüzüğü hazırlanıp, örgüt amblemi değiştirilmiştir.

7. Kongrede alınan kararların uygulamaya geçirilmesi amacıyla, PKK tarafından 5-22 Ağustos 2000 tarihleri arasında 6. Ulusal Konferans ismini verdikleri bir konferans gerçekleştirilmiştir. Örgütün nihai amaçlarına ulaşması için geliştirdiği yeni stratejisi gereği, şiddete dayalı olmayan ancak Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yasalarına aykırı şekilde devlet güçlerini ve devleti uluslararası alanda zor durumda bırakmak için “Sivil İtaatsizlik” adı verilen yeni bir eylem tarzı uygulamaya konulmuştur.

Bu kapsamda, aşağıdaki eylemler benimsenip uygulamaya konulmuştur:

(1) Örgüt sempatzanı ve üyesi öğrencilerin organizesinde Kürtçe dersinin seçmeli dersler kapsamında Üniversite bünyesinde okutulmasına ilişkin üniversite rektörlüklerine matbu dilekçe verilmesi;

(2) İlk ve orta öğretim öğrenci velileri tarafından, eğitim dili olarak Kürtçenin kullanılmasının istendiği şekilde Milli Eğitim Müdürlüklerine dilekçeler verilerek kitlesel baskı oluşturulması;

(3) Kadınlar tarafından yöresel Kürt kıyafetlerinin giyilmesi (Sempatizan gruplar organizesinde gerçekleştirilecek eylem);

(4) Mahkemelere veya nüfus müdürlüklerine başvurulması ve kimlik kartlarına “Kürt” ifadesinin yazılmasının talep edilmesi;

(5) “Ben de PKK’lıyım ve PKK’nın yeni stratejisini destekliyorum” şeklinde başvurular yapılması;

(6) Üniversitelerde sürdürülen Kürtçe eğitim kampanyasının PKK’nın sözde Başkanlık Konseyince lise ve ilköğretim okullarında da yaygınlaştırılması.

4-10 Nisan 2002 tarihleri arasında gerçekleştirilen 8. Kongrede, PKK ismi KADEK (Kongra Azadi U Demokrasi A Kürdistane – Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi) olarak değiştirilmiş ve bu kongre 1. Kuruluş Kongresi olarak ilan edilmiştir.

Bu kongreden sonra, bazı sivil toplum örgütleri tarafından “anadilde eğitim, idamın kaldırılması, genel af ve Kürtçe yayın izni” gibi konular her platformda dile getirilmeye başlanmıştır.

26 Ekim-15 Kasım 2003 tarihleri arasında gerçekleştirilen 9. Kongrede, KADEK ismi bu kez KONGRA-GEL (Kürt Halk Kongresi) olarak değiştirilmiş ve bu kongre 1. Kuruluş Kongresi olarak ilan edilmiştir.

Bu kongrenin ardından, 2003 yılı içerisinde, örgüt tarafından Siyasi Serdilhan hareketi kapsamında yukarıda belirtilen kampanyalar sürdürülmüştür. Bu bağlamda:

(1) 16 ve 26 Mayıs 2004 tarihleri arasında PKK tarafından Kuzey Irak’ta bulunan Kandil dağında 2. Olağanüstü Kongre olarak adlandırılan 10. Kongre gerçekleştirilmiş ve örgüt içinde yaşanan hizipleşmeler nedeniyle, Abdullah Öcalan’ın liderliğinin zafiyete uğraması, Avrupa Birliği’nin sözde siyasal açılımlara itibar etmeyerek KONGRA-GEL’i terör örgütleri listesine alması, örgütün son beş yıl içinde hedeflenen başarıya ulaşamaması ile genel af, siyasi faaliyetlerin yasallaştırılması, kültürel kimliğin anayasal düzeyde kabulü gibi istekler güncelleştirilerek tabandaki dağınıklığın giderilmesi amacıyla örgütün silahlı savunma gücü HGP militanlarının pasif durumdan aktif duruma geçirilmesine karar verilmiştir. Ayrıca, güvenlik güçlerine örgüt mensuplarına yönelik olarak gerçekleştirilen operasyonlarda verilen kayıplara misilleme olarak eylemler gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

Bunun yanı sıra, örgüte sempati duyan kişi ve sivil toplum örgütleri aracılığıyla;

1. Ayrımsız genel bir af çıkarılması,
2. Terör örgütü elebaşının serbest bırakılması,
3. Kürt halkına anayasal yurttaşlık hakkının tanınması,

4. İki taraflı ateşkes yapılması ve barışın sağlanması,

5. Çatışmasız ortamın devam etmesi için devletin, Kürt sorunu ve Abdullah Öcalan'ın serbest bırakılması ile ilgili somut adımlar atması konularının her platformda gündeme getirilip kamuoyu yaratılmaya ve uluslararası alanda devlet aleyhine baskı oluşturulmaya çalışılmasına karar verilmiştir.

Ayrıca, 4 Nisan 2005 tarihinde, halen cezaevinde olan Abdullah Öcalan'ın doğum gününde örgüt adı tekrar PKK (*Partiye Karkerani Kürdistan – Kürdistan İşçi Partisi*) olarak değiştirilip kamuoyuna duyurulmuştur.

(2) 24 Mart 2006 tarihinde, 49. İç Güvenlik Piyade Tugayı ve Bingöl İl Jandarma Komutanlığına bağlı güvenlik güçlerince yasadışı PKK terör örgütü mensuplarına yönelik Bingöl ve Muş illerinin sınırları kapsayan bölgede yapılan operasyon sonucunda, Şenyayla mıntıkası olarak adlandırılan ve Solhan ilçesi kırsalına yakın yerde 14 PKK militanı öldürülmüştür. Malatya'da yapılan otopsi işlemlerinin ve adli işlemlerin ardından, ölen militanlardan dördünün cenazesi Diyarbakır'da gömülmek üzere ailelerine teslim edilmiştir. 28 Mart 2006 tarihinde sabah 7.00 sularında, ölen militanların cenazeleri Bağlar Medine Bulvarı üzerinde bulunan Şerif Efendi Camii'ne götürülmüş, burada yaklaşık 1500-2000 civarında kişi toplanmıştır. Kalabalık trafiği kapatmak suretiyle cenazeleri taşıyıp, örgüt ve örgüt elebaşısı lehine bölücü ve şiddet içerikli Türkçe ve Kürtçe sloganlar atmış ve örgütün sözde gençlik marşı olan “*Hernepeş – İleri*” marşını söylemiştir. Dahası, göstericilerden bazıları yol üzerinde lastik yakmış, grup içerisinde maskeli ve maskesiz bazı göstericiler Abdullah Öcalan posterleri açmış ve örgütün flamalarını sallamıştır. Ayrıca, 2x1 metre ebadında büyük harflerle üzerinde “Şehitler onurumuzdur” ve “PKK” yazılı pankart taşınmıştır.

Güvenlik güçlerinin yasadışı slogan atmamaları, örgüt propagandası yapmamaları ve yasadışı bayrak açmamaları hususunda göstericileri uyarmasına rağmen, kalabalık galeyana gelerek görevli polis memurlarına taş atmaya başlamış, pek çok polis memurunu yaralamış, kamu binalarına, bankalara, vatandaşlara ait çok sayıda iş yeri ve sivil araca taş ve Molotof kokteyl atarak büyük çaplı maddi hasarlar meydana getirmiştir.

Çok sayıda aracın kundaklanarak yakıldığı, bazı işyerlerinde hırsızlık yapıldığı, taşlı ve Molotof kokteylli saldırıların özellikle açık bulunan işyerlerine yöneldiği, göstericilerin yolu trafiğe kapatarak polislere ve polis araçlarına taşlı, sopalı ve Molotof kokteyli atılmak suretiyle kundaklandığı ve Türk bayrağının indirilip yakıldığı eylemler 29, 30 ve 31 Mart tarihlerinde de sürdürülmüştür.

Bu gösteriler öncesinde, PKK güdümündeki bazı yayın organları kitlesel protesto çağrısı yapmışlardır. Bu bağlamda, Fırat Haber Ajansı internet sayfasında PKK Halk Savunma Komitesi adına örgütün üst düzey yöneticisi T.K.’nın aşağıdaki ifadelerini yayınlamıştır: ‘...Kürt halkı özgürlük ve demokrasi taleplerinde önder A.’yı sahiplenmede ne kadar kararlı, ısrarlı olduğunu netçe ve herkesin görebileceği biçimde ortaya koydu. Kürt halkının bu direnişi yıl boyu çok değişik biçimlerde sürdürüleceğinden kuşku duyulamaz. Başta Kürt gençliği ve kadınları olmak üzere, tüm emekçi halkın 2006 yılını “özgürlük ve Kürt sorununa demokratik çözüm” şiarıyla bir sivil itaatsizlik (*Serhildan*) yılı haline getirme kararlılığı içinde olduğu bilinmelidir. Nevruz bunun [sivil itaatsizliğin] en önemli, en görkemli zirvelerinden biri olmuştur. Şimdi, kahramanlık günümüz ve haftamız dolayısıyla, halkımız şehitlerimizi, anma, sahiplenme ve anlama temelinde demokratik eylemlerini geliştirmeyi sürdürüyor. Bu, Nisan ayı boyunca devam edecektir...’

Benzer şekilde, HGP’nin internet sitesinde, halkın “*serhildan*” adı verdikleri sivil itaatsizlik eylemlerine katılması için “Ey Amed⁵...! Sana karşı top yekun savaş başlatmışlar, uyuşturucusundan fuhuşçusuna, tinercisinden kapkaççısına, copundan işkencesine, kurşunundan soykırımına kadar tüm kirli savaş yöntemleri devreye sokulmuştur... Bil bunları. Bil ve isyana dur: ordu, polis, MİT (Milli İstihbarat Teşkilatı), JİTEM (Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele) hepsi birer cellât örgütleri...” beyanları yayınlanmıştır.

Örgüte yakınlığı ile bilinen *Komalen Ciwan* adlı Kürt örgütü kendi internet sitesinde aşağıdaki beyanı yayınlamıştır: ‘... Kürt halkı Nevruz’u barış çağrılarında kutlarken, savaşta ısrar eden güvenlik güçleri halkımıza karşı katliamlarını kimyasal silahlarla devam ettirmektedir. Son olarak Muş’ta halkımızın kahraman evlatlarından on dört gerillanın katledilmesi ile sarsılmış bulunmaktayız. Acımız derindir. Bu katliamı şiddetle protesto etmek ve Kürt halkının yiğit direnişçilerine sahip çıkmak, tüm Kürt halkının ve A.’nın halkının onur borcudur. Bu amaçla, 28 Mart günü, tam da tarihimizdeki kahramanlık haftasına yakışır bir şekilde, altı şehidimize sahip çıkmak amacıyla tüm halkımıza o gün kepenklerini kapatma, işe gitmeme, cenaze törenine kitlesel bir şekilde katılma çağrısında bulunuyoruz...’

27 Mart 2006 tarihinde aynı ifadelerin yazılı olduğu bildiriler Diyarbakır’ın değişik yerlerinde halka dağıtılmıştır.

5. Diyarbakır şehrinin Kürtçe adı.

[PKK'nın] örgütün yayın organı niteliğindeki bu internet siteleri ile ayrıca örgütün "sesi" konumundaki Roj TV, olay öncesinde sık sık yapmış olduğu yayınlarla toplumda bir gerginlik yaratmış, halkın işe gitmemesine, kepenklerini kapatmasına ve çocuklarını okula göndermemesine yönelik çağrılarda bulunmuştur. Ölen örgüt mensuplarının cenaze törenlerine katılan kişiler belirtilen eylemleri gerçekleştirmişlerdir. Aynı şekilde, başta Batman, Siirt, İstanbul ve Mersin olmak üzere, pek çok il ve ilçeye de olaylar yayılmıştır. Yurt çapındaki bu olaylar esnasında, iki yüzün üzerinde polis memuru yaralanmış, pek çok araç kundaklanmış, sayısı tespit edilemeyen çok sayıda işyerinin camları kırılmış ve pek çok kamu binası kundaklanmıştır. Meydana gelen bu olaylarda 9 kişi ölmüş, 41 kişi de yaralanmıştır.

Diyarbakır'daki olaylar ile ilgili olarak yakalanan 400 civarındaki kişinin arşiv kayıtları incelendiğinde, bunların belirli bir bölümünün daha önce PKK terör örgütüne üyelik, yardım ve örgüt lehine propaganda yapmak gibi suçlar kapsamında soruşturma geçirmiş kişiler olduğu görülmüştür. Bir bölümünün ise, daha önce gasp ve hırsızlık gibi suçlardan mahkum olan kişiler oldukları ve bu kişilerin üç dört gün süren kaos ortamını fırsat bulup değerlendirmeye çalıştıkları saptanmıştır. Olaylara karıştıkları tespit edilen 26'sı 18 yaşından küçük toplam 77 kişi gözaltına alınmıştır.

PKK terör örgütünün çağrısı ve talimatları doğrultusunda gerçekleştirilen gösterilere katıldığı saptanan F.Ö., 5 Mayıs 2006 tarihinde yakalanmıştır.

Sanığın 28 Nisan 2006 tarihli olaylar haricinde, aşağıdaki olaylara karıştığı hususu, olay tutanağı, teşhis tutanakları, CD izleme tutanakları, CD görüntüleri ve olay esnasında şeklen fotoğraflar ile kuşkuya yer vermeyecek şekilde saptanmıştır:

– 26 Şubat 2006 tarihinde ölü olarak ele geçirilen PKK terör örgütü mensubu E.E.'nin cenaze törenine katılmak. Ölen teröristin tabutunu taşımak, PKK terör örgütünün sözde marşı olan '*Herpeniş'i*' söylemek, PKK terör örgütü ve sözde lideri lehine "Öcalan, Öcalan, Öcalan siyasi irademizdir", "Kürdistan faşizme mezar olacak, gerilla vuruyor, Kürdistan'ı kuruyor" şeklinde sloganlar atmak;

– 21 Mart 2006 tarihinde Diyarbakır Fuar Alanı'nda yapılan Nevruz kutlamalarına katılmak. Fuar alanına girişte kurulan polis kontrol noktalarında görevli polis memurlarına karşı saldırıya geçen, bariyerleri yıkan ve ellerinde PKK terör örgütünü simgeleyen bayraklar ve sözde liderinin posterlerini taşıyan grup içerisinde yer almak. Bahse konu grubu yönlendirmek ve 10 polis memurunu yaralamak.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık, PKK terör örgütünün genel eylem çağrısı ve yeni stratejisi doğrultusunda, 26 Şubat 2006, 21 Mart 2006 ve 28 Mart 2006 tarihlerinde anılan örgütün yayın organları tarafından özel olarak gerçekleştirilen eylem çağrıları üzerine organize edilip gerçekleştirilen yasadışı gösterilere katılarak, örgüte ait amblem ve işaretlerle Abdullah Öcalan'ın posterlerini taşıyan göstericilerin önünde yer alan, polise saldırımları için talimat veren ve bizzat polise saldıran, örgütçe yapılan çağrıya uygun olarak güvenlik güçlerinin operasyonlarında öldürülen örgüt mensuplarının cenazelerini teslim alan grup içerisinde yer alıp, zafer işareti yapıp "Öcalan siyasi irademizdir", "Başkan siyasi irademizdir" ve "Gerilla vuruyor, Kürdistan'ı kuruyor" şeklinde slogan atan, ateş yakarak yolu trafiğe kapatan grubu yönlendiren sanığın eylemlerinin, oluşturduğu bağımsız suçlar dışında ayrıca örgüt adına işlenen suçlar kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkindir.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 314 § 3 maddesi aşağıdaki gibidir:

'(3) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır.'

Türk Ceza Kanunu'nun 220 § 6 maddesinde ise aşağıdaki hüküm yer almaktadır:

'(6) Örgüte üye olmamakla birlikte (yasadışı) örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olma suçundan dolayı cezalandırılır.'

...

Yukarıda yer verilmiş olan hüküm, 765 sayılı Mülga Ceza Kanunu'nun sistematiğinden tamamen farklı bir anlayışla düzenlenmiştir. Bu hükme göre, [yasadışı] örgütün faaliyetleri doğrultusunda işlenen suçlardan da ayrıca sorumluluk esası kabul edilmiştir. Yardım etme fiilleri de örgüt üyeliği kapsamında değerlendirilerek, bağımsız bir şekilde [yasadışı] örgüte yardım suçuna yer verilmemiştir. Gösterdiği vahamet dikkate alınarak örgüte silah sağlama şeklindeki yardım fiilleri bağımsız olarak (örn. 315. madde) yaptırıma bağlanmıştır. Diğer yardım fiilleri ise anılan Kanun'un 220 ile 314. maddeleri kapsamında yaptırıma bağlanmıştır.

İnceleme konusu somut olayda, [yasadışı] örgütün genel çağrısı, örgüte ait yayın organların yayınları ve çağrıları ile somutlaşmış olup, bu çağrının belirli bir kişiye yapılmış olmasına gerek bulunmamaktadır. Örgütün bilgisi ve istemi doğrultusunda

gerçekleştirilen bu eylemlerin, örgüt adına gerçekleştirildiği sabittir. Örgüt adına gerçekleştirilen bu eylemlere katılan sanığın eylemi diğer suçların yanında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 314 § 3 ve 220 § 6 maddeleri yollamasıyla 314 § 2 maddesine de aykırılık oluşturmaktadır. İlk derece mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmelidir.

...”

III. İLGİLİ ULUSLARARASI BELGELER

A. Birleşmiş Milletler Belgeleri

1. Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi

60. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nca 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin uluslararası hukuk uyarınca, Avrupa Konseyi üyesi olan tüm Devletlerin yanı sıra, Sözleşmeciler Devletler karşısında da bağlayıcı gücü bulunmaktadır.

Söz konusu Sözleşme'nin 1. maddesine aşağıdaki ifadeler yer verilmiştir:

“Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.”

3. maddenin 1. fıkrası ise aşağıdaki gibidir:

“Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde çocuğun yararı temel düşüncedir.”

37. maddenin ilgili kısmı aşağıda ifade edilmiştir:

“Taraflar Devletler aşağıdaki hususları sağlarlar:

...

(b) Hiçbir çocuk yasadışı ya da keyfi biçimde özgürlüğünden yoksun bırakılmayacaktır. Bir çocuğun tutuklanıp alıkonulması veya hapsi yasa gereği olacak

ve ancak en son başvurulacak bir önlem olarak düşünülüp, uygun olabilecek en kısa süre ile sınırlı tutulacaktır.

(c) Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuğa insancıl biçimde ve insan kişiliğinin özünde bulunan saygınlık ve kendi yaşındaki kişilerin gereksinimleri göz önünde tutularak davranılacaktır. ...”

40. maddenin ilgili bölümü ise aşağıdaki gibidir:

“1. Taraf Devletler, hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlal ettiği kabul edilen her çocuğun; çocuğun yaşı ve yeniden topluma kazandırılmasının ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları göz önünde bulundurularak, taşıdığı saygınlık ve değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkını kabul ederler.

...

3. Taraf Devletler, hakkında ceza yasasını ihlal ettiği ileri sürülen, bununla itham edilen ya da ihlal ettiği kabul olunan çocuk bakımından, yalnızca ona uygulanabilir yasaların, usullerin, onunla ilgili makam ve kuruluşların oluşturulmasını teşvik edecek ve özellikle şu konularda çaba göstereceklerdir:

...

(b) Uygun bulunduğu ve istenilir olduğu takdirde, insan hakları ve yasal güvencelere tam saygı gösterilmesi koşulu ile bu tür çocuklar için adli kovuşturma olmaksızın önlemlerin alınması.

4. Koruma tedbiri, yönlendirme ve gözetim kararları, danışmanlık, şartlı salıverme, bakım için yerleştirme, eğitim ve meslek öğretme programları ve diğer kurumsal bakım seçenekleri gibi çeşitli düzenlemelerin uygulanmasında, çocuklara durumları ve suçları ile orantılı ve kendi esenliklerine olacak biçimde muamele edilmesi sağlanacaktır.”

2. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin 10 No.lu Genel Yorumu Genel Yorumu (2007) (CRC/C/GC/10)

61. Çocuk Hakları Komitesi'nin 25 Nisan 2007 tarihli ve 10 No.lu Genel Yorumu'nun ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“23. Kanunla ihtilaf halindeki çocuklar, çocuğun toplumla yeniden bütünleşmesini ve toplumda yapıcı bir rol üstlenmesini destekleyecek şekillerde muamele görme hakkına sahiptir (ÇHS madde 40(1)). Bir çocuğun tutuklanması, gözaltına alınması veya hapsedilmesi ancak başvurulacak son çare olarak kullanılabilir (ÇHS madde 37 (b)). Bu nedenle, çocuk adaletine yönelik kapsamlı bir politikanın bir parçası olarak, çocukların esenliklerine uygun ve içinde buldukları şartlara ve işledikleri suçta orantılı bir şekilde muamele görmesini sağlamak için geniş bir etkili tedbirler dizisi geliştirmek ve uygulamak gereklidir. Özellikle, koruma tedbiri, yönlendirme ve gözetim kararları, danışmanlık, şartlı salıverme, bakım için yerleştirme, eğitim ve meslek öğretme programları ve diğer kurumsal bakım seçenekleri gibi çeşitli düzenlemelerin mevcut olması gerekmektedir (ÇHS madde 40 (4)).

...

28. Yetkili bir makam tarafından (çoğu zaman savcılık) adli kovuşturma başlatıldığında, adil ve hakkaniyetli yargılanma ilkeleri uygulanmalıdır.. Aynı zamanda, çocuk adalet sistemi, kanunla ihtilaf halindeki çocuklar için sosyal ve/veya eğitsel tedbirlerin kullanılmasına yönelik ve özgürlükten yoksun bırakma ve özellikle mahkeme öncesi gözaltı tedbirlerinin kullanımını sadece son çare olarak başvurulabilecek tedbirler olarak katı bir şekilde sınırlamaya yönelik yeterli olanak sağlamalıdır. Kovuşturmanın yerleştirme düzenlemeleri aşamasında, özgürlükten yoksun bırakma sadece son çare olarak başvurulacak bir tedbir olarak ve uygun olan en kısa süreler için kullanılmalıdır (ÇHS madde 37 (b)). Bu, rehberlik ve gözetim kararları, denetimli serbestlik, toplum izleme veya gündüz bildirim merkezleri ve erken tahliye olasılıkları gibi düzenlemelerin azami düzeyde ve etkili bir şekilde kullanılmasına olanak vermek için Taraf Devletlerin iyi eğitilmiş denetimli serbestlik hizmetlerine sahip olması gerektiği anlamına gelmektedir.

...

71. Komite, bir suçta verilen tepkinin her zaman sadece suçun ciddiyeti ve koşulları ile değil, aynı zamanda çocuğun yaşı, çocuğun daha az kusurlu olması ilkesi, çocuğun içinde bulunduğu şartlar ve ihtiyaçları ile ve toplumun çeşitli ve özellikle uzun vadeli ihtiyaçları ile orantılı olması gerektiğini vurgulamak ister. Sadece cezalandırıcı olan bir yaklaşım, ÇHS madde (40)1’de çocuk adaleti için sıralanan öncü ilkelere uygun değildir...”

3. *Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi Sonuç Gözlemleri:
Türkiye (CRC/C/TUR/CO/2-3)*

62. 30 Temmuz 2012 tarihli ve CRC/C/TUR/CO/2-3 sayılı BM Çocuk Hakları Komitesi Sonuç Gözlemleri: Türkiye isimli belgenin konuyla ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Dernek kurma ve barışçıl toplantı özgürlüğü

...

39. Komite, Taraf Devletin, yasal düzenlemeler yoluyla ifade özgürlüğü ile dernek kurma ve barışçıl toplantı özgürlüğü haklar önündeki var olan engelleri kaldırarak, açık alan toplantılarında örgütsel komite oluşturmak için asgari yaş sınırı konusu da dâhil olmak üzere, çocukların bu haklarını tam anlamıyla kullanabilmelerini sağlama yönündeki çalışmalarını sürdürmesini tavsiye etmektedir. Komite ayrıca, Taraf Devlete prosedürlerdeki diğer tüm engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik tüm tedbirleri almayı ve yasaya uygun olarak çocukların bu haklarını kullanabilmelerini sağlayacak süreci kolaylaştırmayı tavsiye eder.

...

Çocuk adalet yönetimi

66. Komite, Taraf Devleti yeni yasama değişiklikleri sayesinde cezai sorumluluk yaşını 11’den 12’ye alan, terörle mücadele yasası dâhilinde işlem görenler de dâhil 18 yaşın altındaki tüm kişilerin çocuk mahkemeleri tarafından yargılanmasını gerektiren çocuk adaleti alanındaki geniş reformlarının yanı sıra, suça itilmiş çocuklar için özel tedbirler ve çocuklar için indirgenmiş cezaları uygulamaya koymasından ve ayrıca çocuk hapisaneleri, çocuk savcılıkları ve çocuk polisi birimleri kurmasından dolayı tebrik eder. Ancak, Komite aşağıdaki hususlarda endişe duymaktadır:

(a) Çocuk adalet sistemindeki meslek elemanlarının sayısının yetersizliği;

(b) Avukatlara ödenen tazmin bedellerinin düşük olması dolayısıyla, ücretsiz adli yardım programı kapsamında çocuklara sağlanan avukatlık yardımının kalitesinin düşük olması;

(c) Mahkûm çocuklarla karşılaştırıldığında, tutuklu çocukların sayısında artışa sebep olan duruşma süresinin uzunluğu;

(d) Çocuklar hakkında gereğinden ağır cezaların uygulanması ve alternatif tedbirlerin olmaması;

(e) Terörle Mücadele Kanunu'ndaki değişikliklerin, gösteriler sırasında tutuklanan çocukların önce yetişkinlerle beraber tutulmaları sebebiyle uygulamada yerine getirilmediğini belirte raporlar;

(f) Uzun tutukluluk süreleri ve bazı cezaevlerindeki yetersiz koşullar;

...

67. Komite, Taraf Devlete, çocuk adaleti sistemini; Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin özellikle 37, 39 ve 40. maddelerinin yanı sıra, Çocuk Ceza Adaleti Yönetimi için Asgari Standart Kurallar (Pekin Kuralları), Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Yönlendirici İlkeler (Riyad İlkeleri), Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları (Havana Kuralları), Ceza Adaleti Sisteminde Çocuklara Yönelik Girişime Dair Viyana Yönlendirici İlkeleri ve Komite'nin çocuk adaleti sisteminde çocuğun halklarına ilişkin 10 No.lu Genel Yorumu (2007) gibi bu alanla ilgili diğer uluslararası standartlara tam olarak uygun hale getirmesini tavsiye eder. Komite bilhassa, Taraf Devleti:

(a) Çocuk adalet sisteminde çalışan meslek elemanlarının sayısını artırmaya;

(b) Avukatların çocukları ilgilendiren davalarda çalışmaya teşvik edilmesi için tedbirler almaya;

(c) Tutuklu bulundurulmuş çocukların sayısının azaltılması amacıyla, çocukların söz konusu olduğu soruşturmaları ve dava sürecini hızlandırmaya;

(d) Çocuklar hakkındaki tutuklama işlemine son çare olarak başvurulmasını ve çocuklar için alternatif tedbirler uygulanmasını sağlamak için acil tedbirler almaya;

(e) Terörle Mücadele Kanunu'nda yapılan değişikliklerin uygulamaya geçmesini ve bu Kanun uyarınca tutuklanmış veya ceza almış çocuklara tüm temel güvenleri sağlamaya;

...

davet etmektedir.”

B. Avrupa Konseyi Belgeleri

1. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi'nin 2010 (2014) sayılı Kararı

63. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi, 27 Haziran 2014 tarihinde kabul etmiş olduğu 2010 (2014) sayılı ve “Çocuk dostu adalet: retorikten gerçeğe” başlıklı Kararında, aşağıdaki ifadelere yer vermiştir:

“ ...

6. Bilhassa, Meclis, üye Devletleri:

6.1. Bazı üye Devletlerde gerçekleştirilen pozitif uygulamaların ardından, kanunla ihtilaf halinde olan çocuklara yönelik olarak bu konuda özel olarak hazırlanmış kanunlar, usuller ve diğerlerinin yanı sıra bir Çocuk Ombudsmanı kurumu gibi kuruluşlar aracılığıyla özel bir çocuk adaleti sistemi kurmaya;

6.2. cezai ehliyet yaşını en az 14 olarak tayin etmeye ve daha genç suçlular hakkındaki resmi kovuşturmalara bir dizi uygun alternatif geliştirmeye;

6.3. ağır suçlar söz konusu olduğunda dahi, asgari cezai ehliyet yaşına istisnalar getirilmesini yasaklamaya;

6.4. çocuklar hakkındaki tutuklama işleminin en son başvurulacak bir önlem olarak düşünülüp, uygun olabilecek en kısa süre ile sınırlı tutulmasını sağlamaya ve bunları özellikle aşağıda belirtilen yollar aracılığıyla yapmaya:

6.4.1. tercihen asgari cezai ehliyet yaşından büyük olacak şekilde, çocuğun daha küçük olması halinde özgürlüğünden yoksun bırakılmasına izin verilmeyen bir yaş sınırı tayin edilmesi;

6.4.2. yargılama öncesi tutukluluğa ve dava sonrası hapis cezası hükümlerine karşı, aralarında eğitimsel tedbirlerin, toplumsal yaptırımların ve tedavi programlarının da yer aldığı, özgürlüğünden yoksun bırakma tedbiri içermeyen geniş bir dizi alternatif tedbir ve yaptırımlar geliştirilmesi;

6.4.3. çocuklara uygulanan her türlü müebbet hapis cezasının kaldırılması;

6.4.4. çocuk hakkında hükmedilecek cezalar için makul bir üst sınır belirlenmesi;

6.4.5. çocuğa uygulanabilecek özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirlerin ve/veya yaptırımların düzenli olarak denetime tabi tutulması;

6.5. son çare olarak başvuru olan özgürlükten yoksun bırakma tedbirinin, özellikle uygun eğitim ve tedavi programları tesis edilmesi yoluyla, çocuğun rehabilitasyonunu ve topluma kazandırılmasını amaçlamasını sağlamaya;

6.6. adli yargılama yöntemine başvurulmaksızın çocuk suçlulara uygulanacak, insan hakları standartlarına saygılı ve diğerlerinin yanı sıra onarıcı adalet ilkelerine dayalı geniş bir dizi yönlendirici program geliştirmeye;

6.7. yalnızca çocuklar tarafından ifa edildiklerinde suç olarak nitelendirilen eylemler olan statü suçlarını suç olmaktan çıkarmaya;

6.8. çocuk haklarının bu bağlamda etkili bir şekilde uygulanmasını güvence altına almak amacıyla, çocuk adaleti yönetimine dâhil olan tüm aktörlerin bu konuda uygun eğitimi almalarını sağlamaya;

6.9. polis, sosyal hizmet uzmanı, psikiyatri hemşireleri ve gençlik çalışanlarının da aralarında yer aldığı çok yönlü bir ekibin çocuk suçlularca işlenen suçların soruşturmalarını kolaylaştırmasına ve bu çocuklara ve ailelerine destek ve rehabilitasyon hizmetleri sağlamasına olanak tanımak gayesiyle, diğerlerinin yanı sıra, hızlı bir müdahale sistemi kurmak suretiyle çocuk suçluların tutuklanmasının önüne geçmeye;

...

davet eder.”

2. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin R (87) 20 sayılı Tavsiye Kararı

64. Bakan Delegeleri komitesinin 17 Eylül 1987 tarihli 410. oturumunda Bakanlar Komitesince kabul edilmiş olan, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin çocuk suçluluğuna karşı toplumsal tepkiler hakkında üye Devletlere R (87) 20 sayılı Tavsiye Kararı'nın ilgili bölümleri aşağıdaki gibidir:

“Üye Devletlerin hükümlerine, gerekiyorsa, mevzuat ve uygulamalarını aşağıdaki amaçlarla yeniden gözden geçirmelerini tavsiye eder:

...

7. Daha büyük yaştaki çocuklarca işlenen çok ciddi suçlara ilişkin istisnai durumlar dışında, küçüklerin tutuklu yargılanmasından kaçınılması; bu gibi durumlarda ise, tutukluluk süresinin sınırlandırılması ve küçüklerin yetişkinlerden ayrı yerde tutulması; kural olarak tutuklama kararının, alternatif teklifler konusunda bir sosyal yardım bölümüne danışıldıktan sonra verilmesinin sağlanması ...”

3. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin CM/Rec(2008)11 sayılı Tavsiye Kararı

65. Yaptırım veya tedbirlere maruz kalan çocuk suçlular için Avrupa Kurallarına dair CM/Rec(2008)11 sayılı ve 5 Kasım 2008 tarihli Tavsiye Kararının ilgili bölümleri aşağıdaki gibidir:

“A. Temel ilkeler

...

5. Bir yaptırım ya da tedbir kararının alınması ya da uygulanmasında çocuğun yüksek yararı gözetilmeli, bunun sınırları işlenen suçun ağırlığı ile belirlenmeli (orantısallık ilkesi), ayrıca gerektiğinde psikolojik, psikiyatrik veya sosyal araştırma raporlarıyla belirlenmek üzere çocuğun yaşı, fiziksel ve zihinsel iyiliği, gelişimi, kapasitesi ve özel koşulları (kişileştirme ilkesi) dikkate alınmalıdır.

...

10. Bir çocuğun özgürlüğünden yoksun bırakılması tedbiri başvurulabilecek en son yoldur ve uygulanabilecek en kısa süre ile sınırlı tutulur. Çocukların yargılama öncesi tutuklu bulundurulmalarının önüne geçilmesi için özel çaba sarf edilmelidir. ...”

4. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Raporları

66. Avrupa Konseyi İnsan Hakları eski Komiseri Thomas Hammarberg'in 28 Haziran – 3 Temmuz 2009 tarihleri arasında Türkiye'yi ziyaretini müteakiben 1 Ekim 2009 tarihinde yayınlanan raporunda (CommDH(2009)30), aşağıdaki ifadeler yer verilmiştir:

“... 35. Komiser, Türkiye'yi ziyareti sırasında, ziyaretten önceki dokuz ay boyunca, 190'dan fazlası 13 ila 17 yaşları arasında olan 250 kadar Kürt kökenli çocuğun, Kürt grupların düzenlediği gösterilere katılıp polis güçlerine taş atmaları nedeniyle tutuklanıp gözaltına alındıklarını öğrenmiştir. Komiser, özellikle de yaşları 16-17

arasında değişen dört çocuğun Diyarbakır'da düzenlenen gösteriye katılmaları sonucunda terör örgütü üyesi olmakla suçlanarak 14 Temmuz 2008 tarihinden beri Diyarbakır cezaevinde tutuklu olduklarını öğrenmiştir.

36. Ziyareti esnasında Komiser ile görüşen Sivil Toplum Örgütleri, bu gibi durumlarda yasal takibatın Ceza Kanunu'nun 220 § 6 maddesine dayandırıldığını ve bu hükme göre, yasadışı bir örgüt adına suç işleyen herkesin, söz konusu örgütün üyesi olmasalar dahi, gerek söz konusu suç, gerekse örgüt üyesi olma suçuyla hüküm giydiklerini belirtmişlerdir. Mahkemelerin bu maddeyi Kürtlerle ilgili gösterilere katılanlara karşı geniş çaplı olarak uygulamaları, Mart 2008'de Yargıtay'ın ceza Genel Kurulu'nun PKK'nın halka yaptığı çağrılar sonucu yapılan gösterilere katılanların, diğer maddelerin yanı sıra Ceza Kanunu'nun yukarıda belirtilen maddesi kapsamında değerlendirilmesine ilişkin bir kararını izlemektedir...

167. Seçimler, siyasi partiler ve radyo televizyon yayınlarıyla ilgili mevzuatın aşırı kısıtlayıcı hükümlerinin yanı sıra, çeşitli defalar ifade özgürlüğünü haklı gösterilemeyecek şekilde bastıran, Ceza Kanunu'nun 301 ve 220. maddelerinin yeniden gözden geçirilmesinin gerekli olduğu anlaşılmaktadır..."

67. Thomas Hammarberg'in 27– 29 Nisan 2011 tarihleri arasında Türkiye'yi ziyaretini müteakiben 12 Temmuz 2011 tarihinde yayınlanan raporunda (CommDH(2011)25), aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

"... 18. Komiser, 2009 yılı ziyaretini müteakiben Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin ve özellikle de bu maddenin 6 ve 8. fıkralarının uygulanması konusunda derin endişelerini ifade etmiş olup, bu endişenin, Türkiye'deki ifade ve medya özgürlüğü bağlamında geçerliliğini koruduğu görüşündedir..."

68. Thomas Hammarberg'in 10–14 Ekim 2011 tarihleri arasında Türkiye'yi ziyaretini müteakiben 10 Ocak 2012 tarihinde yayınlanan raporunda (CommDH(2012)2), aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

"... 63. Komiser, 2009 tarihli Türkiye Raporunda, özellikle suç örgütlerini konu alan 220. madde olmak üzere, Türk Ceza Kanunu'nun bazı hükümlerinin ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun yorumlanması ve uygulanmasına ilişkin bazı kaygılarını ifade etmiştir. Komiser, yukarıda sıralanan hükümlerdeki suçların tanımı ve kurucu unsurları konusunda, mahkemelerin geniş yorumundan özel olarak endişe duyduğunu belirtmiştir.

64. Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesi uyarınca, kişi suç örgütünün üyesi olmamakla ya da örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, bu örgüt adına suç işlese (6. fıkra) ya da örgüte bilerek ve isteyerek yardım ederse (7. fıkra) örgüte üye olma suçundan dolayı cezalandırılacaktır. Komiser 2009 Raporu'nda, Mart 2008'de Yargıtay tarafından verilen karar uyarınca yasadışı PKK örgütünün çağrısının ardından gösterilere katılan kişilerin 6. fıkra kapsamına alındığına dikkat çekmiştir...

67. Komiser, TCK'nın 220. maddesinin yanı sıra Terörle Mücadele Kanunu'nun 6 ve 7. maddelerinin ciddi kaygılar uyandırmayı sürdürdüğünü gözlemlemektedir...

68. Komiser, terör ve terör örgütlerinin Türk toplumu için oluşturduğu ciddi tehdidin yanı sıra, Türk devletinin buna karşı etkin soruşturma ve adil yargılama dâhil, etkili tedbirlerle mücadele etme zorunluluğunun tamamen bilincindedir. Buna rağmen, Komiser, Avrupa'da terörle yürütülen mücadelede öğrenilen önemli bir dersin, halkın hukuk sistemine duyduğu güvenin önemi olduğunu da vurgulamak ister. Herhangi bir terör faaliyeti suçlaması ikna edici kanıtlarla ve herhangi bir makul şüpheye yer bırakmaksızın yapılmalıdır. Terörle mücadelede, yargının işleyişi dâhil, yerleşmiş insan hakları ilkelerinden herhangi bir sapmanın sonuçta terör örgütlerinin çıkarlarına hizmet ettiği tecrübeyle defalarca ispatlanmıştır.

69. Bu konuyla bağlantılı olarak, şiddet veya şiddet uygulama tehdidinin terör eylemlerinin temel bileşeni olduğu ve terörle mücadelede insan haklarına getirilen sınırlamaların “olabildiğince kesin olarak tanımlanması, gerekli olması ve güdülen amaçla orantılı olması gerektiğini” akılda tutmak çok önemlidir.

70. Komiser, özellikle bir terör örgütüne üyeliğin henüz kanıtlanmadığı durumlarda ve bir eylem ya da açıklamanın terör örgütünün amaç ya da talimatları doğrultusunda olduğu varsayıldığında, Türk terörle mücadele mevzuatında ve TCK'nın 220. maddesinde yer alan hükümlerin çok geniş bir takdir payına olanak sağladığı kanaatindedir. Komiser, Türk makamlarını bu kaygılar üzerinde düşünmeye ve bunları yasal tedbirler ve/veya içtihat yoluyla ele almaya teşvik etmektedir.

69. Thomas Hammarberg 20 Şubat 2012 tarihinde, Türk Hükümeti tarafından Parlamento'ya sunulan ve Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesi de dâhil, çeşitli yasa hükümlerinde değişiklik yapılmasını öngören bir yasa tasarısına ilişkin görüşlerini yayımlamıştır. Söz konusu yasa tasarısı (6352 sayılı Kanun) daha sonra 2 Temmuz 2012 tarihinde kabul edilerek

yasalaşmıştır. İnsan Hakları eski Komiseri, yayımlanmış olduğu görüş belgesinde aşağıdaki ifadelere yer vermiştir:

“... 16. Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesine ilişkin teklif edilen değişiklikler (Yasa tasarısının 65. maddesi), daha önce yapılmış olan değişikliklerle bağlantılı olarak değerlendirilebilir. Bu değişiklikler, söz konusu 220. maddenin 6 ve 7. fıkraları ile alakalıdır. Bahse konu fıkralarda, “kişi suç örgütünün üyesi olmamakla ya da örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, bu örgüt adına suç işlese (6. fıkra) ya da örgüte bilerek ve isteyerek yardım ederse (7. fıkra) örgüte üye olma suçundan dolayı cezalandırılacaktır” hükümleri yer almaktadır. Bu değişikliklerle, 6. fıkrada öngörülmuş olan söz konusu ceza yarıya indirilmekle birlikte, 7. fıkra için öngörülen ceza da üçte iki oranına kadar indirilebilecektir. Bu durum, bu suçlardan yargılanan kişilerin, özellikle de suç örgütünün Ceza Kanunu’nun silahlı suç örgütlerini düzenleyen 314. maddesi kapsamına girdiğinin değerlendirildiği hallerde, tutukluluğa alternatif tedbirlerden yararlanmalarına olanak sağlayabilecektir.

17. Komiser, bu değişikliğin devam etmekte olan birçok yargılama bakımından kısa süreli faydalar sağlayabileceğini kabul etmekle birlikte, Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin yol açtığı ciddi sorunlara kalıcı bir çözüm sunmadığı kanaatindedir. Komiser tarafından daha önce vurgulanmış olduğu üzere, 220. madde ile ilgili temel endişe, bu maddenin, özellikle bir terör örgütüne üyeliğin henüz kanıtlanmadığı durumlarda ve bir eylem ya da açıklamanın terör örgütünün amaç ya da talimatları doğrultusunda olduğu varsayıldığında çok geniş bir takdir payına olanak sağlamasıdır. Komiser, bu meselenin ilgili suçların tanımının daha esaslı bir şekilde gözden geçirilmesini gerektirdiğini değerlendirmekte ve Türk makamlarını bu sorunu, Komiserin Türkiye raporunda tespit etmiş olduğu mevzuata ilişkin diğer sorunlarla birlikte, gelecek reform paketleri bağlamında ele almaya teşvik etmektedir.”

C. Sivil Toplum Örgütlerinin Raporları

1. İnsan Hakları İzleme Örgütü’nün 1 Kasım 2010 tarihli Raporu

70. İnsan Hakları İzleme Örgütü 1 Kasım 2010 tarihinde “Protestoyu Terör Suçu Saymak / Türkiye’de Göstericileri Yargılamak ve Hapsetmek için Terörle Mücadele Yasalarının Keyfi Kullanımı” başlıklı bir rapor yayımlamıştır. 75 sayfalık raporda ağırlıklı olarak Türkiye’deki

göstericilerin 5237, 2911 ve 3713 sayılı Kanunlar uyarınca yargılanmaları ve mahkûm edilmeleri konusuna yer verilmiştir. Raporun bahse konu bölümleri aşağıda yer almaktadır:

“Türkiye’de yüzlerce kişi terör bağlantılı suçlardan yargılanıyor ya da hâlihazırda ağır cezalar almış durumda. “Suçları” ise barışçıl protesto eylemlerine katılmak ya da gösterilerde taş atmak veya lastik yakmak gibi fiillerde bulunmaktır. 2005’ten bu yana yapılan yasal değişiklikler ve 2008’den beri var olan içtihatlar sayesinde, Türkiye’deki mahkemeler göstericileri en ağır terörle mücadele yasaları uyarınca, Türk Ceza Kanunu’nun iki maddesini Terörle Mücadele Kanunu’yla birlikte kullanarak, mahkûm edilebilmektedir. Bu raporların tamamlandığı Temmuz 2010 tarihinde, Hükümet, çocuk göstericilere yapılan muamelelerin iyileştirilmesi amacıyla yasal düzenlemeler yapmıştır...

...

Türkiye’nin güneydoğusundaki illerde ve Adana gibi Kürt nüfusunun yoğun yaşadığı şehirlerde de oldukça sık protestolara tanık olunmaktadır. Bu gösterilerde genellikle gençler ve çocuklar Öcalan ve PKK lehine sloganlar atmakta, sokaklarda lastik yakmakta ve polisin dağılmaları yönündeki uyarılarına taş atarak karşılık vermektedirler.

Geçmişte, Türkiye’deki mahkemeler bu protestocuları kamu düzeniyle ilgili yasalar uyarınca ya da “terör örgütü propagandası yapmaktan” (Terörle Mücadele Kanunu’nun 7 § 2 maddesi) mahkûm etmekteydi. Ancak, son yıllarda, ceza yargısı mensupları Türkiye’nin Kürtlere yönelik politikalarını protesto eden Kürt göstericilerin “örgütün üyesi olmamakla birlikte PKK adına suç işlediklerine” (Türk Ceza Kanunu’nun 220 § 6 maddesi) kanaat getirmekteler. Sonuç olarak, bu kişiler adeta silahlı PKK “üyeleri” olarak devlete karşı savaşıyor muşçasına (Türk Ceza Kanunu’nun 314 § 2 maddesi) yargılanmaktalar. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nu ihlal etmek gibi daha sıradan suçlamaların üstüne bir de bu ağır suçlamaların eklenmesi 28 yıl, suçun tekrarlanması halinde ise daha da fazla hapis cezasıyla sonuçlanabilmekte. Bugüne dek, bu yasalar uyarınca yargılanan yetişkinlerin çoğu yedi ila on beş yıl arası hapis cezasına mahkûm edildiler. Temmuz 2010’daki yasal düzenleme öncesinde çocuk protestocular 4-5 yıl hapis cezasına çarptırılıyorken, 2010 yılında çok sayıda çocuk yedi buçuk yıl hapis cezası aldı.

Kolluk görevlileri ve mahkemeler, PKK ve temsilcilerinin bu gösterileri Kürtleri Türkiye çağında sivil bir karmaşa ve hatta ayaklanma için kışkırtmayı amaçlayan daha kapsamlı bir politikanın parçası olarak düzenledikleri iddiasındadır. Hükümet ve mahkemeler, bu konuda kanıt olarak da, çeşitli kongrelerdeki PKK açıklamalarını ve üst düzey PKK temsilcilerinin yandaş medya aracılığıyla Kürt halkına sokaklara dökülmeleri yönünde yapmış oldukları “çağrılarını” ileri sürmekteler. Bu nedenle, kişiler hakkındaki iddianamelerde şablon olarak PKK tarihi ve politikalarının kısa bir özetinin ardından sanığın cezai fiilleri hakkındaki iddialar yer almakta. İnsan Hakları İzleme Örgütü’nün incelediği davaların hiçbirinde savcılar sanığın PKK’nın “çağrısından” haberdar olduğu ya da gösteriye katılmak için doğrudan PKK’dan talimat aldığı ya da teşvik edildiği veya PKK ile özel bir bağlantısı bulunduğu ya da emri altında suç işlediğine dair kanıt sunmamıştır.

Savcılık makamının sanık hakkında PKK’nın yasadışı faaliyetlerini desteklemek ya da yardım etmek gibi özel bir niyeti olduğuna dair kanıt sunmaması, Türk mahkemeleri için mahkûmiyet kararına hükmetmenin önünde bir engel teşkil etmemekte. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, yandaş medyanın PKK “çağrılarını” – PKK lider kadrosunun Kürt halkını çeşitli konularda protesto etmeye ya da seslerini yükseltmeye çağırdığı konuşmaları- yayınlamış olmasını yeterli bulmuştur. Bu durumda, sanık, gösteriye katılarak doğrudan PKK emri altında hareket etmiş sayılmakta. Hatta son derece yerel düzeyde, medyada daha önceden duyurulmamış gösterilerde bile göstericiler düzenli olarak PKK emri altında hareket etmekle suçlanmakta. Bazı davalarda, mahkemeler, gösterilere katılmaları yönündeki PKK “çağrılarının” süregelen bir genel durum olması sebebiyle, halka belli bir durum için özel bir çağrı yapıldığına dair kanıtı gerek olmadığına hükmetmiştir.

Bu hukuki çerçeve silahlı bir PKK savaşçısıyla sivil bir gösterici arasında hiçbir ayırım yapmamaktadır.

...

Sivil toplum girişimlerinin çocukların terörle mücadele yasalarıyla yargılanmalarına karşı yürüttükleri yoğun kampanya sonucu, bu yasaların çocuk göstericilere uygulanabilirliğini kısıtlayan birçok maddede yapılan değişiklik 22 Temmuz 2010 tarihinde Meclis’te onaylanmıştır. 25 Temmuz 2010 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan 6008 sayılı Kanun, bundan böyle tüm çocukların çocuk mahkemelerinde ya da çocuk mahkemesi gibi yargılama yapan yetişkin mahkemelerinde yargılanacağını; “propaganda suçunu işleyen” ya da polislin dağılımları yönündeki

ihtarına karşı koyan çocuk göstericilerin “bir terör örgütü adına suç işlemekle”, dolayısıyla “bir terör örgütüne üye olmakla” suçlanmayacağını; çocuklara ağırlaştırılmış ceza verilmeyeceğini ve bu çocukların kamu düzenini ihlal suçları için kullanılan ceza erteleme ve benzeri tedbirlerden faydalanabileceklerini ifade etmektedir.

Bu düzenlemelerle, gösteriler sırasında polisin dağılmaları yönündeki ihtarına cebir yoluyla direnme ve taş dâhil “silahlı direniş” gösteren çocuklar ve yetişkinler için Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nda öngörülen cezalar da azaltılmıştır. Ancak, yeni Kanun, çocukların “terör örgütü propagandası yapma” (gerek Terörle Mücadele Kanunu’nun 7 § 2 maddesi, gerekse Türk Ceza Kanunu’nun 220 § 8 maddesi uyarınca) ile suçlanmalarını önleyecek herhangi bir hüküm içermemektedir.

...”

2. Uluslararası Af Örgütü Raporları

71. Uluslararası Af Örgütü’nün 17 Haziran 2010 tarihinde yayımlanmış olduğu ve “Çocuk Hakları Evrenseldir: Türkiye’de Çocukların Terörle Mücadele Yasaları Altında Adil Olmayan Yargılamalarına Son Verin” başlıklı raporu, gösterilere katılmaları sebebiyle 5237 sayılı, 2911 sayılı ve 3713 sayılı Kanunlar kapsamında yakalanan, tutuklanan ve yargılanan çocukların haklarını konu almıştır. Söz konusu raporun konuyla ilgili bölümleri aşağıdaki gibidir:

“...Terörle mücadele yasaları altında yargılanan çocukların sayısına dair kapsamlı istatistikler bulunmamakla birlikte, resmi istatistikler, 2006-7 yıllarında 513 çocuk hakkında silahlı bir örgütün lideri ya da üyesi olma suçunu düzenleyen Ceza Kanunu’nun 314. maddesi uyarınca ve aynı dönem içinde 737 çocuğa da Terörle Mücadele Kanunu üzerinden kovuşturma başlatıldığını göstermektedir. Milletvekili Sevahir Bayındır’ın 2009 yılı Mayıs ayında verdiği soru önergesini 2009 yılı Aralık ayında yazılı olarak yanıtlayan Adalet Bakanlığı 2006-2008 yılları arasında 1.308 çocuk aleyhinde Terörle Mücadele Kanunu ve 719 çocuk aleyhinde de Ceza Kanunu’nun 314. maddesi üzerinden kovuşturma başlatıldığını belirtmiştir.

...

Gösterilere katıldıkları iddia edilen çocuklar sıklıkla Terörle Mücadele Kanunu, özellikle de bu Kanun'un terör örgütünün propagandasını yapmayı düzenleyen 7 § 2 maddesi ve Türk Ceza Kanunu'nun terör örgütü üyesi olmamakla birlikte terör örgütü adına suç işlemek suçunu düzenleyen 220 § 6 maddesi yollamasıyla Ceza Kanunu'nun 314. maddesi altında yargılanmaktadırlar. Daha az sayıda davada ise, Ceza Kanunu'nun "Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır" şeklinde düzenlenen 220 § 7 maddesi uygulanmaktadır. Yasanın bu şekilde uygulanması Yargıtay'ın (2207/9282 sayılı davadaki) kararını izlemektedir. Yargıtay bu kararında, PKK'nın sivil itaatsizlik taktiğine başvurduğunu dikkate almıştır. Mahkeme bu bağlamda, Türkiye devleti tarafından PKK ile ilişkili olduğu düşünülen *Roj TV* ve *Fırat Haber Ajansı* gibi kurumlar aracılığıyla duyurulan gösterilere katılanların terör örgütü adına hareket ettikleri sonucuna varmıştır.

Gösterilere katıldıkları iddiasıyla yargılanan çocuklar, genellikle aynı eylemden dolayı birden fazla suçla yargılanmaktadırlar. Bu suçlamalar arasında terör örgütüne üyelik, terör örgütünün propagandasını yapma ve Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun ihlali yer almaktadır.

...

18 yaşından küçük olan herkes için geçerli olan Çocuk Hakları Sözleşmesi uyarınca, devletler, özel olarak ceza yasasını ihlal etmekle suçlanan çocuklara uygulanmak üzere yasalar, usuller, makamlar ve kurumlar oluşturmak durumundadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1985 yılı Kasım ayında kabul edilen Çocuklar için Adalet Sistemine dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları uyarınca (Pekin Kuralları), yargılamalar çocuğun yüksek yararına olacak şekilde, onun anlayabileceği tarzda ve söylemek istediklerini serbestçe ifade edebileceği ortamda gerçekleştirilmeli ve davanın değerlendirilmesinde yol gösterici ilke çocuğun refahı olmalıdır.

Uluslararası Af Örgütü, terörle bağlantılı suçlardan dolayı 15-17 yaş arasındaki çocuklar hakkında açılan davaların yasa gereği Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemelerinde, yetişkinlerle aynı usullere göre görülüyor olmasından kaygı duymaktadır. Terörle Mücadele Kanunu'nun 9. maddesi, terör suçlarından dolayı haklarında dava açılan 15 yaş ve üzerindeki çocukların Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemelerinde yargılanmalarını öngörmektedir... Bu mahkemelerde, duruşmaların kamuoyuna kapalı yapılıyor olması dışında, yetişkinlere uygulanan usullerin aynı şekilde uygulanmaktadır.

...”

72. Uluslararası Af Örgütü 27 Mart 2013 tarihinde, “Türkiye: İfade Özgürlüğünün Tam Zamanı” başlıklı bir rapor yayımlamıştır. Aşağıda, söz konusu raporun ilgili bölümlerine yer verilmiştir:

“Madde 220 § 6: Terör örgütü adına suç işlemek

Türk Ceza Kanunu’nun 220 § 6 maddesi devlete, mahkemede terör örgütü üyesi olduğu kanıtlanmamış kişileri, “örgüt adına” bir suç işledikleri addedildikleri takdirde, örgüt üyesiymiş gibi cezalandırma olanağı vermektedir. Maddenin tamamı şöyledir:

‘Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.’

Mahkemeler, suç sayılan bir eylemin işlenmesi talimatına veya “terör örgütüyle” ispatı mümkün herhangi bir bağlantıya ilişkin az delil bulunan, suç fiili iddiası hakkında ağırlaştırılmış cezalar verirken, bu maddeyi dayanak olarak kullanmışlardır. Örgütün doğrudan üyesi olma suçunun yargılandığı davalarda olduğu gibi, “örgüt adına” işlendiği iddia edilen suçu destekleyici nitelikteki kanıtlar çoğu zaman gösterilere katılım ya da Kürt yanlısı yazılar yazmanın ötesine geçememekte.

...

Uluslararası Af Örgütü, Ceza Kanunu’nun 220 § 6 maddesinin ne gerçekte terörizmle ilişkili suçlardan dolayı kişilerin yargılanmasında gerekli olduğu, ne de uygulamada ifade özgürlüğü hakkını koruyacak şekilde kullanıldığı kanısındadır. Bu sebeple, Uluslararası Af Örgütü bu maddenin iptal edilmesini ve meşru kovuşturmaların Ceza Kanunu’nun terör örgütüne üyeliğin veya yardım etme niyetinin kanıtlanmasını gerektiren mevcut diğer maddelerinden açılmasını tavsiye etmektedir.”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 11. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

73. Başvuran, bir gösteriye katılması sebebiyle hakkında verilen mahkûmiyet kararından şikâyet etmiş ve hakkında hükmedilen cezaların orantısız olduklarını iddia etmiştir. Başvuran, şikâyet ve iddialarına dayanak olarak Sözleşme'nin 6, 9 ve 10. maddelerini ileri sürmüştür.

74. Mahkeme, dava konusu olayların hukuki açıdan vasıflandırılması konusunda egemen olduğunu ve başvuran ya da Hükümet tarafından yapılmış olan herhangi bir vasıflandırmanın kendisi için bağlayıcı olmadığını yinelemektedir (bk. *Akdeniz / Türkiye*, no. 25165/94, § 88, 31 Mayıs 2005; *Aksu / Türkiye* [BD], no. 4149/04 ve 41029/04, § 43, AİHM 2012; ve *Zorica Jovanović / Sırbistan*, no. 21794/08, § 43, AİHM 2013).

75. Mahkeme, somut davanın koşullarında, Sözleşme'nin 10. maddesinin özel bir hüküm (*lex specialis*) olan 11. maddesine göre genel bir hüküm (*lex generalis*) olarak değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir (bk. *Ezelin / Fransa*, 26 Nisan 1991, § 35, Seri A no. 202; *Galstyan / Ermenistan*, no. 26986/03, § 95, 15 Kasım 2007; *Kasparov ve Diğerleri / Rusya*, no. 21613/07, § 82, 3 Ekim 2013; ve *Lütfiye Zengin ve Diğerleri / Türkiye*, no. 36443/06, § 35, 14 Nisan 2015). Mahkeme ayrıca, başvuranın Sözleşme'nin 6 ve 9. maddeleri kapsamında sunduğu iddialarının esasında toplantı özgürlüğü hakkının ihlali iddiası ile ilişkili olduğunu gözlemlemektedir. Dolayısıyla, Mahkeme, bahse konu bu şikâyetleri Sözleşme'nin 11. maddesi bakımından inceleyecektir.

76. Ancak, Sözleşme'nin 11. maddesinin özerk bir rolü ve ayrı bir uygulama alanı bulunmasına karşın, mevcut davada Sözleşme'nin 10. maddesinin ışığı altında da değerlendirilmesi gerekir. Sözleşme'nin 10. maddesinin güvence altına aldığı kişisel görüşlerin korunması, 11. maddede

yer alan barışçıl toplanma özgürlüğünün de hedeflerinden biridir (bk. *Ezelin*, yukarıda anılan, § 37; *Galstyan*, yukarıda anılan, § 96; ve *Kasparov ve Diğerleri*, yukarıda anılan, § 83).

Sözleşme'nin 11. maddesi aşağıda verilmiştir:

“1. Herkes barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma hakkına sahiptir. Bu hak, çıkarlarını korumak amacıyla başkalarıyla birlikte sendikalar kurma ve sendikalara üye olma hakkını da içerir.

2. Bu hakların kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplum içinde ulusal güvenliğin, kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olanlar dışındaki sınırlamalara tabi tutulamaz. Bu madde, silahlı kuvvetler, kolluk kuvvetleri veya devlet idaresi mensuplarınca yukarıda anılan haklarını kullanılmasına meşru sınırlamalar getirilmesine engel değildir.”

77. Hükümet, başvuranın iddialarına itiraz etmiştir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

78. Mahkeme, başvuranın “mağdurluk statüsü” meselesinin, başvuranın bu başlık altında ileri sürdüğü şikâyetlerin esası ile yakından ilişkili olduğunu değerlendirmektedir. Bu nedenle, Mahkeme, bu meselenin başvurunun esası ile birleştirilmesine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, başvurunun bu kısmının Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesinin anlamı dâhilinde açıkça dayanaktan yoksun olmadığı kanısındadır. Mahkeme ayrıca, söz konusu şikâyetlerin başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle de bağdaşmadığı kanısındadır. Dolayısıyla, şikâyetlerin kabul edilebilir olarak beyan edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların beyanları

(a) Başvuranın beyanları

79. Başvuran, herhangi bir yasa dışı örgütün üyesi olmamasına ve dava dosyasında 14 Temmuz 2008 tarihli gösterinin PKK'nın talimatları üzerine düzenlendiğini gösteren herhangi bir delilin bulunmamasına rağmen, Ceza Kanunu'nun 220 § 6 ve 314 § 3 maddeleri delaleti ile aynı Kanun'un 314 § 2 maddesi uyarınca mahkûm edildiğini belirtmiştir. Başvuran, farklı internet sitelerinden yapılan çağrılarının iddia edildiği gibi PKK kaynaklı olduğunun ispatlanmadığını belirtmiştir. Başvuran, her hâlükârda, kişinin Ceza Kanunu'nun 220 § 6 maddesi delaleti ile aynı Kanun'un 314 § 2 maddesi uyarınca yasa dışı örgüt üyeliğinden mahkûm edilmesi için, yasa dışı bir örgütten kendi adına belirli bir suçu işlemesi için kişisel bir çağrı almış olması gerektiğini ileri sürmüştür. Başvuran, PKK kaynaklı olduğu iddia edilen istemin belirli bir suçu işleme çağrısı içermeyen soyut ve genelleştirilmiş bir istem olması nedeniyle, örgüt adına suç işlemekten veya benzer şekilde yasa dışı örgüt üyeliğinden mahkûm edilmemiş olması gerektiğini belirtmiştir.

80. Başvuran ayrıca, propagandanın bir insanı veya bir grup insanı belirli bir fikir hakkında etkilemek veya söz konusu fikrin doğruluğu hakkında ikna etme girişiminde bulunmak olarak tanımlanması gerektiğini ileri sürmüştür. Bununla birlikte, propaganda yayma suçunun gerçekleşmesi için, kişinin propaganda yayma kastının bulunması gerekmektedir. Başvurana göre, yukarıda belirtilen açıklamanın ışığında, kendisinin 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesine aykırı olarak terör örgütü lehine propaganda yayma suçunu işlediği değerlendirilemezdi. Başvuran ayrıca, kendisinin 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddeleri uyarınca mahkûm edildiği kararda ileri sürüldüğü gibi katıldığı gösteride yer alırken

silah kullanmamıştır. Başvuran güvenlik güçlerine, göstericilere karşı saldırı başlattıktan sonra çakıl taşları atmıştır. Başvuran son olarak, söz konusu suçları işlediği varsayılsa dahi, kendisine tek bir ceza verilmesi gerektiğini ve orantısız bir şekilde cezalandırıldığını değerlendirmiştir.

(b) Hükümet'in beyanları

81. Hükümet 13 Mart 2013 tarihli beyanlarında ilk olarak, başvuranın polis tarafından gözaltına alınması ve akabinde PKK lehine düzenlenen bir gösteriye katılmaktan mahkûm edilmesi dolayısıyla başvuranın toplantı özgürlüğü hakkına bir müdahalede bulunulduğunu belirtmiştir.

82. Hükümet ayrıca, söz konusu müdahalenin kanunla öngörüldüğünü ileri sürmüştür. Hükümet bu bağlamda, başvuranın mahkûmiyetinin 2911 sayılı Kanun'un 23(b) maddesine ve Ceza Kanunu'nun 220 § 6 ve 314 § 2 maddelerine dayandığını belirtmiştir. Hükümet'e göre, söz konusu hükümler, özellikle de Ceza Kanunu'nun 220 § 6 maddesi, Sözleşme'nin 11. maddesinin amaçları doğrultusunda "öngörülebilirlik" koşulunu sağlamıştır.

83. Başvuranın Ceza Kanunu'nun 220 § 6 maddesi uyarınca mahkûm edilmesine ilişkin olarak Hükümet, başvuranın PKK'nın sesi olarak değerlendirilen Fırat Haber Ajansı'nın internet sitesinde bir katılım çağrısının yayımlanması üzerine, 14 Temmuz 2008 tarihinde Diyarbakır'da terörist ve silahlı bir suç örgütü lehine düzenlenen gösteriye kasıtlı olarak katıldığını ileri sürmüştür. Hükümet, başvuranın gösteriye katıldığını inkâr etmediğini belirtmiştir. Ancak başvuran, PKK üyesi olduğunu reddetmiştir. Dolayısıyla, başvuranın PKK'nın faal ve daimi üyesi olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, kendisine Ceza Kanunu'nun 220 § 6 maddesi uyarınca suç isnadında bulunulması iç hukuka uygun olmuştur.

84. Hükümet, Ceza Kanunu'nun 220 § 6 maddesiyle yasaklanan suç işleyen hem yetişkinler hem de küçükler aleyhine ceza yargılamaları

başlatıldığını ileri sürmüştür. Ancak, küçük olmak Ceza Kanunu'nun 31 § 3 maddesi uyarınca hafifletici bir sebeptir.

85. Hükümet ayrıca, terör örgütlerinin hedeflerine ulaşmalarına yol açan tüm yasa dışı faaliyetlerin, söz konusu örgütler adına işlenen eylemler olarak değerlendirildiğini belirtmiştir. Hükümet ayrıca, "suç işleme" ibaresinde, Türk hukukunun ceza kanunlarından birinde yasaklanan bir suça atıf yapıldığının kabul edildiğini belirtmiştir.

86. Hükümet, Mahkeme'nin *Leyla Şahin/Türkiye* ([BD], no. 44774/98, § 98, AİHM 2005-XI) davasındaki kararına atıfta bulunarak, özellikle, 4 Mart 2008 tarihli Yargıtay (Ceza) Genel Kurulu kararı ışığında (Bk. yukarıda 56-59. madde) ele alındığında Ceza Kanunu'nun 220 § 6 maddesinin öngörülebilirlik koşulunu karşılama açısından yeterince kesin olduğunu ileri sürmüştür. Hükümet'e göre, bir terör örgütü lehine düzenlenen bir gösteri sırasında güvenlik güçlerine taş atan ve söz konusu eylemi gerçekleştirdiğini kabul eden başvuran, eylemlerinin cezalandırılacağını farkında olmuş olmalıydı. Hükümet'in görüşüne göre, özellikle diğer göstericilerin çöp kutularını devirdikleri, polise taş attıkları, araba ve dükkân camlarını tahrip ettikleri dikkate alındığında, başvuran eylemlerinin sonuçlarının farkındaydı. Dolayısıyla Hükümet, başvuranın toplantı özgürlüğü hakkına yapılan müdahalenin iç hukukta yasal bir dayanağı bulunduğu sonucuna varmıştır.

87. "Meşru hedef" meselesine ilişkin olarak Hükümet, söz konusu müdahalenin kamu düzeninin ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması hedeflerini izlediğini ileri sürmüştür. Hükümet ayrıca, ulusal makamlarının sokak gösterileri sırasında halkı ve kamu düzenini korumak için makul ve uygun tedbirler alma pozitif yükümlülüğünün bulunduğunu ileri sürmüştür.

88. Müdahalenin demokratik bir toplumda gerekliliği meselesine ilişkin olarak Hükümet ilk olarak, bahse konu gösterinin, düzenleyicileri tarafından 2911 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ulusal makamlara bildirilmemesi

nedeniyle yasa dışı olduğunu ileri sürmüştür. Hükümet, ulusal makamlara ön bildirimde bulunmadan gösteriler düzenleyen kişilerin güvenlik güçlerince müdahale edilmeksizin barışçıl toplantılar düzenleme ve fikirlerini ifade etme hakları bulunmakla birlikte, bu kişilerin ön bildirim koşuluna riayet etmemekten ötürü yaptırıma tabi tutulmaya hazır olmaları gerektiğini değerlendirmiştir. Bu bağlamda Hükümet, ulusal makamların yasal gösterilerin sorunsuz bir şekilde gerçekleştirilmesini ve tüm vatandaşların güvenliğini sağlamak üzere gerekli tedbirleri alma görevine atıfta bulunmuştur.

89. Hükümet ayrıca, başvuranın sadece yasa dışı bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle değil, ayrıca polise taş attığı gerekçesiyle de mahkûm edildiği göz önünde bulundurulduğunda, mevcut davadaki müdahalenin gerekli olduğunu ileri sürmüştür. Hükümet, başvuranın ve diğer göstericilerin, kendilerinden dağılmaları istendiği halde dağılmayı reddettiklerini belirtmiştir.

90. Hükümet son olarak, görüşlerini ibraz ettiği tarih olan 13 Mart 2013'te, başvuranın cezasının yeniden değerlendirilmesinin derdest olduğunu ve dolayısıyla başvurana verilen cezaların orantılılığının Mahkeme tarafından değerlendirilemeyeceğini ve değerlendirilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Hükümet Mahkeme'nin talebi üzerine, 20 Haziran 2014 tarihli Diyarbakır Çocuk Mahkemesi kararını ibraz etmiştir. Ancak Hükümet, 20 Aralık 2012 tarihli karar temelinde başka herhangi bir beyanda bulunmamıştır.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

(a) Müdahalede bulunulup bulunulmadığı hakkında

91. Mahkeme, barışçıl toplanma özgürlüğünün kullanımına yönelik bir müdahalenin, hukuken veya *fiilen* kesin bir yasak anlamına gelmek zorunda olmadığını, fakat yetkililer tarafından alınan diğer çeşitli tedbirleri

içerebileceğini vurgulamaktadır. Sözleşme'nin 11 § 2 maddesinde yer alan “kısıtlamalar” kavramının, hem bir toplanma eylemi öncesi ve sırasında alınan tedbirleri, hem de örneğin cezalandırıcı tedbirler gibi sonradan alınan tedbirleri içerdiği şeklinde yorumlanması gerekmektedir (Bk. yukarıda anılan *Ezelin*, § 39). Dolayısıyla Mahkeme, birtakım davalarda, bir toplantıya katılmaktan ötürü verilen cezaların toplantı özgürlüğü hakkına müdahale anlamına geldiğini değerlendirmiştir (Örneğin bk. yukarıda anılan, *Ezelin*, § 41; *Osmani ve Diğerleri* / “Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti” (k.k.), no. 50841/99, AİHM 2001-X; *Mkrtchyan/Ermenistan*, no. 6562/03, § 37, 11 Ocak 2007; yukarıda anılan *Galstyan*, § 101; *Ashughyan/Ermenistan*, no. 33268/03, § 77, 17 Temmuz 2008; *Sergey Kuznetsov/Rusya*, no. 10877/04, § 36, 23 Ekim 2008; *Uzunget ve Diğerleri/Türkiye*, no. 21831/03, § 43, 13 Ekim 2009; ve *Yılmaz Yıldız ve Diğerleri/Türkiye*, no. 4524/06, § 34, 14 Ekim 2014).

92. Mahkeme, başvuranın toplantı özgürlüğü hakkına bir müdahalede bulunulduğu konusunda taraflar arasında ihtilaf bulunmadığını belirtmektedir. Özellikle, Hükümet Mahkeme'ye sunduğu beyanlarında, başvuranın yakalanması ve Ceza Kanunu'nun 220 § 6 ve 314 § 3 maddeleri delaleti ile aynı Kanun'un 314 § 2 maddesi, 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi ve 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddeleri uyarınca mahkûm edilmesinin, başvuranın toplantı özgürlüğü hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiğini değerlendirmiştir. Yine de, Mahkeme'nin bu başlık altında iki meseleyi incelemesi gerekmektedir.

93. İlk olarak Mahkeme, başvuranın bir gösteriye katıldığı ve söz konusu gösteri sırasında güvenlik güçlerine taş attığı gerekçesiyle yakalandığını, tutuklandığını ve akabinde mahkûm edildiğini gözlemlemektedir. Mahkeme bu bağlamda, göstericilerin şiddet eylemlerinde buldukları birtakım davalarda, söz konusu gösterilerin Sözleşme'nin 11. maddesinin kapsamına girdiğine, fakat Sözleşme'nin 11. maddesi ile güvence altına alınan hakka yapılan müdahalelerin düzenin

korunması, suç işlenmesinin önlenmesi ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması açısından haklı olduğuna hükmettiğini vurgulamaktadır.

94. Dolayısıyla, örneğin yukarıda belirtilen *Osmani ve Diğerleri* davasında, belediye başkanı olan başvuran bir sokak gösterisinde yaptığı konuşmada Anayasa Mahkemesi kararına aykırı olarak Arnavut bayrağını kaldırmayı reddettiğini ifade etmiştir. Söz konusu konuşma, bayrağı kaldırmak isteyen vatandaşlar ile bayrağın durmaya devam etmesini isteyen vatandaşlar arasında meydana gelen bir çatışmayı tetiklemiştir. Olay sonrasında başvuran, Arnavut bayrağını korumak için silahlı gece nöbeti düzenlemiştir. Daha sonra polis memurları belediye binasında ve başvuranın dairesinde silahlar bulmuştur. Silah mahzenini bulduğu gün polis memurları, ellerinde metal sopalar bulunan ve kendilerine taş, kaya, Molotof kokteyli ve göz yaşartıcı gaz mermisi atan yaklaşık 200 kişilik bir grup tarafından saldırıya uğramıştır. Mahkeme söz konusu zamandaki etnik gruplar arası çok hassas vaziyet içerisinde, başvuranın konuşmalarının ve eylemlerinin etnik gruplar arası şiddeti ve polise karşı şiddeti teşvik ettiğini tespit etmiştir. Bununla birlikte Mahkeme, başvuranın bir miting düzenlediği gerekçesiyle milliyet, ırk ve din temelinde nefrete, anlaşmazlığa ve hoşgörüsüzlüğe tahrik etmekten suçlu bulunduğunu belirterek, Hükümet'in Sözleşme'nin 11. maddesinin söz konusu davaya uygulanabilir olmadığı savını reddetmiştir. Mahkeme, başvuranın barışçıl toplanma özgürlüğünü kullanmasına yönelik bir müdahalede bulunulduğunu değerlendirmiştir. Ardından Mahkeme, başvurana uygulanan yaptırımın gerekliliğini ve orantılılığını incelemiş ve başvuranın Sözleşme'nin 11. maddesi kapsamındaki şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varmıştır.

95. Benzer şekilde, başvuranın ve diğer göstericilerin gösteri yaptıkları sırada güvenlik güçleriyle çatıştığı ve akabinde yakalandıkları *Protopapa/Türkiye* (no. 16084/90, (§§ 104-112, 24 Şubat 2009) davasında

Mahkeme, başvuranın toplantı hakkına müdahalede bulunulduğunu değerlendirmiştir. Ancak Mahkeme, göstericilerin şiddet içerikli eylemlerinin güvenlik güçlerinin müdahalede bulunmasına neden olduğunu tespit ederek, müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olduğuna ve Sözleşme'nin 11 § 2 maddesinin amaçları doğrultusunda orantısız olmadığına hükmetmiştir (Ayrıca bk. *Vrahimi/Türkiye*, no. 16078/90, §§ 111-122, 22 Eylül 2009; *Andreou Papi/Türkiye*, no. 16094/90, §§ 105-116, 22 Eylül 2009); ve *Asproftas/Türkiye*, no. 16079/90, §§ 103-114, 27 Mayıs 2010).

96. Son olarak, *Taranenko/Rusya* (no. 19554/05, §§ 70-71 ve §§ 90-97, 15 Mayıs 2014) davasında başvuran, kamuya açık olan Başkanlık idare binasının karşılama alanına kimlik ve güvenlik kontrollerini atlayarak zorla giren 40 kişilik bir grupta yer almıştır. Protestocular hışımla binanın içine girdiklerinde, bir koruma görevlisini kenara itmiş, mobilyaların üzerinden atlamış ve kendilerini boş bir ofise kilitleyerek burada pencerelerden pankart sallamaya ve bildiri dağıtmaya başlamışlardır. Başvuran yakalanmış ve akabinde, protesto eyleminde yer almasıyla bağlantılı olarak toplu kargaşaya katılmakla suçlanmış, bir yıl boyunca tutuklu kalmış ve bu sürenin bitiminde başvuranın suçu sabit bulunmuştur. Başvurana üç yıl süreyle ertelenmek üzere üç yıl hapis cezası verilmiştir. Bu koşullar içerisinde Mahkeme, başvuranın yakalanması, tutulması ve mahkûmiyetinin ifade özgürlüğü hakkına bir müdahale teşkil ettiğini değerlendirmiştir. Yukarıda belirtilen davalardan farklı olarak Mahkeme, *Taranenko* davasında, Sözleşme'nin 11. maddesinin ışığında yorumlandığında 10. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

97. Mevcut davada Mahkeme, dava dosyasına göre 14 Temmuz 2008 tarihli gösterinin Abdullah Öcalan'ın tutukluluk koşullarını protesto etmek amacıyla DTP tarafından düzenlendiğini gözlemlemektedir. Mahkeme, dava dosyasında söz konusu gösterinin barışçıl olmasının hedeflenmediğine veya gösteriyi düzenleyen kişilerin şiddet kastının bulunduğuna işaret eden hiçbir

unsurun mevcut olmadığını belirtmektedir. Mahkeme ayrıca, başvuranın göstericilere ilk katıldığı sırada onlarla yürümeye ve slogan atmaya başladığını iddia ettiğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla başvuranın Öcalan'a desteğini gösterme kastı söz konusu olmuş ise de ancak gösteri yapmaya başladığı sırada şiddet içerikli davranışlar sergileme kastı bulunmamıştır ve bu beyanlara Hükümet tarafından da itiraz edilmemiştir. Bununla birlikte, yerel mahkemelerin kararında, başvuranın gösteriye katıldığı sırada şiddet kastının bulunduğunu gösteren hiçbir unsur mevcut değildir. Üstelik başvurana isnat edilen suçlar herhangi bir kişiye bedensel zarar verilmesine ilişkin değildir. Dolayısıyla Mahkeme, Hükümet tarafından da kabul edildiği üzere, 14 Temmuz 2008 tarihinde meydana gelen olaylar sırasında başvuranın Sözleşme'nin 11. maddesinin koruması altında olduğunu kabul etmektedir (Karşılaştırınız *Primov ve Diğerleri/Rusya*, no. 17391/06, § 156, 12 Haziran 2014).

98. Mahkeme'nin ikinci olarak, bu başlık altında başvuranın "mağdurluk statüsü" meselesini ele alması gerekmektedir. Bu bağlamda Mahkeme, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararı ile başvuranın Ceza Kanunu'nun 220 § 6 ve 314 § 3 maddeleri delaleti ile aynı Kanun'un 314 § 2 maddesi, 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi ve 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddeleri uyarınca mahkûm edildiğini ve toplam yedi yıl, altı ay hapis cezasına hükmedildiğini gözlemlemektedir. Söz konusu karar 6 Ekim 2009 tarihinde Yargıtay tarafından onanmıştır (Bk. yukarıda 18-25. paragraflar). 6008 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardından başvuran 25 Temmuz 2010 tarihinde cezaevinden tahliye edilmiş ve başvuranın mahkûmiyet ve cezalarının yeniden değerlendirilmesi Diyarbakır Çocuk Mahkemesi tarafından yapılmıştır. Çocuk Mahkemesi 20 Aralık 2012 tarihli kararı ile başvurayı Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesi uyarınca kendisine isnat edilen suçtan beraat ettirmiş ve 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi, 2911 sayılı Kanun'un 33(1), 32(1) ve (2) maddeleri ve Ceza Kanunu'nun 265 § 1 maddesi uyarınca mahkûm etmiştir (Bk. yukarıda 35-40.

paragraflar). Mahkeme ayrıca, başvuranın yukarıda anılan hükümler uyarınca mahkûm edilmesine ilişkin hükmün açıklanmasının, 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesi ve 5395 sayılı Kanun'un 23. maddesi uyarınca üç yıl geriye bırakılmasına karar vermiştir.

99. Mahkeme bu bağlamda, ulusal makamlar ya açıkça ya da özü itibariyle kabul edip Sözleşme ihlalini telafi etmedikçe, başvuranın lehindeki karar veya tedbirlerin ilke olarak onu “mağdur” statüsünden çıkarmak için yeterli olmadığını vurgulamaktadır (Bk. *Öztürk/Türkiye* [BD], no. 22479/93, § 73, AİHM 1999-VI; *Erdoğdu/Türkiye*, no. 25723/94, § 72, AİHM 2000-VI; *Müslüm Özbey/Türkiye*, no. 50087/99, § 26, 21 Aralık 2006; ve *Ulusoy/Türkiye*, no. 52709/99, § 34, 31 Temmuz 2007).

100. Somut davada Mahkeme ilk olarak, başvuranın 25 Temmuz 2010 tarihinde cezaevinden tahliye edildiğini ve 11 Kasım 2008 tarihli kararın içeriğiyle kıyaslandığında 20 Aralık 2012 tarihli kararın içeriğinin başvuranın Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesi uyarınca mahkûmiyeti bakımından daha fazla lehine olduğunu gözlemlemektedir. Ancak, Mahkeme, başvuranın 21 Temmuz ile 11 Kasım 2008 tarihleri arasında üç ay, yirmi gün tutuklu kaldığını ve 11 Kasım 2008 ile 25 Temmuz 2010 tarihleri arasında Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi kararında hükmedilen hapis cezasının bir kısmının infaz edildiğini göz ardı etmemektedir. Dolayısıyla başvuran, hakkında başlatılan ceza yargılamaları kapsamında iki yıldan uzun bir süre boyunca özgürlüğünden yoksun bırakılmıştır. Bununla birlikte, 20 Aralık 2012 tarihli kararda, başvuranın Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesi kapsamındaki önceki mahkûmiyeti dolayısıyla gerçekleştiği iddia edilen başvuranın toplantı özgürlüğü hakkının ihlali ne tanınmış, ne de telafi edilmiştir. Dolayısıyla Mahkeme, 20 Aralık 2012 tarihli kararın ardından başvuranın 11 Kasım 2008 tarihli karar ile Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesi uyarınca mahkûm edilmesi nedeniyle Sözleşme'nin 11. maddesi ihlali hakkında şikâyetçi olmak üzere “mağdur” statüsünü kaybetmediğini

tespit etmiştir (Bk. *Birdal/Türkiye*, no. 53047/99, § 25, 2 Ekim 2007, ve *Aktan/Türkiye*, no. 20863/02, §§ 27-28, 23 Eylül 2008).

101. Mahkeme ayrıca, Diyarbakır Çocuk Mahkemesi'nin 20 Aralık 2012 tarihli kararında, başvurunu terör örgütü lehine propaganda yaymaktan ve güvenlik güçlerine mukavemetten tekrar mahkûm ettiği dava konusu olaylar hakkında yeni bir inceleme gerçekleştirmediğini gözlemlemektedir. Diyarbakır Çocuk Mahkemesi başvuranın söz konusu suçlardan tekrar mahkûm edilmesi için gerekçe de göstermemiştir. Dolayısıyla Mahkeme, Diyarbakır Çocuk Mahkemesi'nin delillerin değerlendirilmesi ve başvuranın davasına konu olayların ispatlanması konusunda Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nin vardığı sonuçlara bağlı kaldığını tespit etmiştir. Ayrıca, 20 Aralık 2012 tarihli kararda başvuranın PKK lehine propaganda yaymış olmaktan ve polise mukavemet etmiş olmaktan ötürü hakkında verilen asli mahkûmiyet kararları dolayısıyla meydana geldiği iddia edilen toplantı özgürlüğü hakkı ihlali ne tanınmış, ne de telafi edilmiştir. Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın mahkûmiyet ve cezalarının yeniden değerlendirilmesinin ve 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin uygulanmasının başvuranı mağdur statüsünden çıkarmadığı görüşündedir. Bunun da ötesinde, Çocuk Mahkemesi'nin kararı ayrıca başvuranın Sözleşme'nin 11. maddesi ile güvence altına alınan hakkını gelecekte kullanması üzerinde caydırıcı bir etkiye sahip olmuştur; zira başvuran hakkında 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi, 2911 sayılı Kanun'un 33(1), 32(1) ve (2) maddeleri ve Ceza Kanunu'nun 265 § 1 maddesi uyarınca mahkûm edilmesine ilişkin hükmün açıklanması, başvuranın başka bir kasıtlı suç işlememesi koşuluyla ve başvuranın söz konusu koşula riayet etmemesi halinde söz konusu mahkûmiyet kararlarının açıklanmasına ve cezaların infazına yol açması kaydıyla geri bırakılmıştır (Bk. yukarıda 36-39. ve 52. paragraflar ve karşılaştırmamız yukarıda anılan *Erdoğan*, § 72; *Ash Güneş/Türkiye*, no. 53916/00, § 21, 27 Eylül 2005; yukarıda anılan *Ulusoy*,

§§ 32-35; *İsak Tepe/Türkiye*, no. 17129/02, § 14, 21 Ekim 2008; yukarıda anılan *Lütfiye Zengin ve Diğerleri*, §§ 44 ve 58).

102. Yukarıdaki hususlar dikkate alındığında Mahkeme, 11 Kasım 2008 ve 20 Aralık 2012 tarihli kararların ve başvuranın hem tutuklu yargılandığı sırada hem de cezasının infazı sırasındaki tutukluluk halinin, gerçek ve etkin bir kısıtlamaya neden olduğunu ve başvuranın toplantı özgürlüğü hakkını kullanması üzerinde caydırıcı bir etkisinin mevcut olduğunu değerlendirmektedir. Sonuç olarak Mahkeme, başvuran hakkında PKK üyeliği, PKK lehine propaganda yaymak ve polise mukavemetten dolayı yukarıda anılan kararlarda verilen adli hükümlerin yanı sıra başvurana hapis cezaları verilmesinin ve başvuranın 21 Temmuz 2008 ile 25 Temmuz 2010 tarihleri arasında tutuklu kalmasının, Sözleşme'nin 11. maddesi ile güvence altına alınan toplantı özgürlüğü hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiği sonucuna varmıştır.

(b) Müdahalenin kanunla öngörülmüş olup olmadığı hakkında

103. Mahkeme, Sözleşme'nin 11. maddesine yer alan “kanunla öngörülmüş” ifadesinin, sadece ihtilaf konusu tedbirin iç hukukta yasal bir dayanağının bulunmasını gerektirmediğini, aynı zamanda bu dayanağın kanun kavramının niteliklerini taşımasına atıf yaptığını vurgulamaktadır. Kanun ilgili kişiler tarafından erişilebilir olmalı ve kişilerin belirli bir eylemin doğurabileceği sonuçları, şartların izin verdiği ölçüde öngörebilmelerini ve davranışlarını düzenlemelerini, gerekirse uygun tavsiyeler ile birlikte sağlayacak şekilde yeterli kesinlikte formüle edilmiş olmasını gerekmektedir (Bk. diğer pek çok karar arasında, yukarıda anılan *Leyla Şahin*, § 84; *Kruslin/Fransa*, 24 Nisan 1990, § 27, A Serisi no. 176-A; ve *Vyerentsov/Ukrayna*, no. 20372/11, § 52, 11 Nisan 2013). Ayrıca, yasal normların hukukun üstünlüğü ilkesiyle bağdaşması gerekmektedir (Örneğin bk., *Association Ekin/Fransa*, no. 39288/98, § 44, AIHM 2001-VIII; ve *Cumhuriyet Vakfı ve Diğerleri/Türkiye*, no. 28255/07, § 50, 8 Ekim 2013).

104. Ayrıca, Sözleşme'nin 8-11 maddelerinde yer alan “kanun uyarınca” ve “kanunla öngörülme” sözcükleri konusunda Mahkeme, “kanun” kavramını her zaman, “şekli” anlamıyla değil, “öz” anlamıyla anladığını ve bu kavramın hem kanunlar hiyerarşisinde daha alt sıralarda yer alan hukuki metinleri (Bk. *De Wilde, Ooms ve Versyp/Belçika*, 18 Haziran 1971, § 93, A Serisi no. 12) ve Parlamento tarafından kendilerine verilen bağımsız kural koyma yetkileri uyarınca profesyonel düzenleyici organlar tarafından alınan düzenleyici tedbirleri kapsayan “yazılı kanunu” (Bk. *Barthold/Almanya*, 25 Mart 1985 tarihli karar, § 46, A Serisi no. 90), hem de yazısız kanunu içerdiğini gözlemlemektedir (Bk. diğer pek çok karar arasında, *The Sunday Times/Birleşik Krallık (no. 1)*, 26 Nisan 1979, § 47, A Serisi A no. 30; ve yukarıda anılan *Kruslin*, § 29). Özet olarak, “kanun” yetkili mahkemelerin yorumladığı şekliyle yürürlükte olan hükümdür (Bk. yukarıda anılan *Leyla Şahin*, § 88).

105. Mevcut davada Mahkeme, söz konusu müdahalenin yasal dayanağının mevcut olduğu konusunda taraflar arasında ihtilaf bulunmadığını gözlemlemektedir: Başvuran 11 Kasım 2008 tarihli karar ile 5237 sayılı Kanun'un 220 § 6 ve 314 § 3 maddeleri delaleti ile aynı Kanun'un 314 § 2 maddesi, 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddeleri ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7(2) maddesi uyarınca mahkûm edilmiştir. 20 Aralık 2012 tarihli kararda başvuran hakkında verilen adli hükümler, 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi, 2911 sayılı Kanun'un 33(1), 32(1) ve (2) maddeleri ve Ceza Kanunu'nun 265 § 1 maddesine dayanmıştır.

106. Başvuranın Ceza Kanunu'nun 220 § 6 ve 314 § 3 maddeleri delaleti ile aynı Kanun'un 314 § 2 maddesi uyarınca mahkûm edilmesine ilişkin olarak Mahkeme, 4 Mart 2008 tarihli Yargıtay (Ceza) Genel Kurulu kararının, F.Ö. isimli şahsın üç gösteriye katılımı ve gösteriler sırasındaki davranışları dolayısıyla 5237 sayılı Kanun'un 220 § 6 ve 314 § 3 maddeleri delaleti ile aynı Kanun'un 314 § 2 maddesi, 3713 sayılı Kanun'un 7(2)

maddesi ve 2911 sayılı Kanun'un 32(1) ve (3) maddeleri uyarınca mahkûmiyetine ilişkin olduğunu gözlemlemektedir (Bk. yukarıda 56-59. paragraflar). Söz konusu karardaki gerekçe zinciri ayrıca Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nin 11 Kasım 2008 tarihli kararında da kullanılmıştır (Bk. yukarıda 19. paragraf). Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın toplantı özgürlüğü hakkına Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesine dayanılarak yapılan müdahalenin kanunla öngörülüp öngörülmediği meselesinin, sadece Ceza Kanunu'nun 220 § 6, 314 § 2 ve 314 § 3 maddelerinin lafzına değil, ayrıca 4 Mart 2008 tarihli kararın da lafzına göre değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir. Ele alınması gereken mesele, yukarıda belirtilen hükümlerin ve 4 Mart 2008 tarihli kararın erişilebilirliği ve etkilerinin öngörülebilirliğinin yanı sıra hukukun üstünlüğü ilkesiyle bağdaşmasıdır.

107. Bu bağlamda Mahkeme, yukarıda belirtilen 5237, 3713 ve 2911 sayılı Kanunların erişilebilir olduğu konusunda şüphe bulunmadığını değerlendirmektedir. 4 Mart 2008 tarihli karara ilişkin olarak Mahkeme, söz konusu kararın Resmi Gazete'de yayımlanmamış olmasına rağmen, internet üzerinden erişilebilir olduğunu gözlemlemektedir. Dolayısıyla Mahkeme, iç hukukun erişilebilirliği meselesinin daha fazla incelenmesine gerek görmemektedir (Bk. *Roman Zakharov/Rusya* [BD], no. 47143/06, § 242, 4 Aralık 2015).

108. Yerel mahkemelerin yasa dışı örgüt üyeliği suçunu yorumlamasının, olayların meydana geldiği zamanda başvuran tarafından makul bir şekilde öngörülebilir olup olmadığı meselesine ilişkin olarak Mahkeme, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvuranın PKK lehine 14 Temmuz 2008 tarihli gösteriye katıldığını ve PKK'nın söz konusu gösteriye katılınması için genel bir çağrıda bulunduğu göz önünde bulundurulduğunda başvuranın 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddeleri ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7(2) maddesinde yasaklanan suçları işlediğini değerlendirdiğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla başvuran, PKK üyeliğinden mahkûm edilmiş ve kendisine dört

yıl, iki ay hapis cezası verilmiştir. Ceza Kanunu'nun 220 § 6 ve 314 §§ 2 ve 3 maddelerinin bu yorumu, 4 Mart 2008 tarihli Yargıtay Genel Kurulu kararındaki gerekçeye uygundur. Bu yorumlama biçimine göre, olayların meydana geldiği zamanda, PKK'nın katılınması yönünde genel bir çağrıda bulunduğu bir gösteriye veya yürüyüşe katılarak söz konusu olay sırasında ceza kanunlarında yasaklanan suçlardan birini veya birden fazlasını işleyen bir göstericinin, sadece işlenen şahsi suçlar için değil, aynı zamanda PKK üyeliğinden ötürü cezalandırılması mümkündür. Mahkeme, demokratik bir toplumda “gereklilik” açısından bu meselelere ilişkin aşağıdaki incelemesinin ışığında (Bk. aşağıda 110-118. paragraflar), başvuranın Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesi uyarınca mahkûmiyetinin hukuka uygunluğu konusunda nihai bir sonuca varmak zorunda olmadığını değerlendirmektedir. Aynı gerekçeden ötürü Mahkeme, başvuranın 11 Kasım 2008 tarihli kararla Terörle Mücadele Kanunu'nun (3713 sayılı Kanun) 7(2) maddesi ve 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddeleri uyarınca ve 20 Aralık 2012 tarihli kararla 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi, 2911 sayılı Kanun'un 33(1), 32(1) ve (2) maddeleri ve Ceza Kanunu'nun 265 § 1 maddesi uyarınca mahkûm edilmesinin hukuka uygunluğunu incelemeye gerek görmemektedir.

(c) Müdahalenin meşru bir hedef izleyip izlemediği hakkında

109. Mahkeme, mevcut davada ulusal makamların düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması meşru hedeflerini izlemiş olduğunun değerlendirilebileceği görüşündedir.

(d) Müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı hakkında

110. Mahkeme, toplantı özgürlüğü hakkının demokratik bir toplumda temel bir hak olduğunu ve bu tür bir toplumun temellerinden biri olduğunu vurgulamaktadır. Amaçlarından biri kişisel görüşlerin korunması olan bu

hak için, dar bir şekilde yorumlanması gereken birtakım istisnalar söz konusudur ve yapılacak her kısıtlamanın gerekliliğinin ikna edici bir şekilde ortaya konması gerekir. Sözleşme ile güvence altına alınan hak ve özgürlüklere getirilen kısıtlamaların “demokratik bir toplumda gerekli” olduğunun değerlendirilip değerlendirilemeyeceği incelenirken, Sözleşme’ye Taraf Devletler sınırsız olmayan, belirli bir takdir payına sahiptir. Her hâlükârda, kısıtlamanın Sözleşme’ye uygunluğu konusunda nihai karar vermek Avrupa Mahkemesi’nin görevi olup, bu kararın belirli bir davanın koşulları değerlendirilerek verilmesi gerekmektedir (Bk. *Kudrevičius ve Diğerleri/Litvanya* [BD], no. 37553/05, § 142, 15 Ekim 2015; yukarıda anılan *Galstyan*, § 114, ve bu kararda anılan davalar).

111. Denetleyici yargı yetkisini kullanırken Mahkeme’nin şikâyet konusu müdahaleyi davanın bütünü ışığında değerlendirmesi gerekmektedir. Bir müdahale, “acil bir toplumsal gereksinime” cevap vermesi ve özellikle, izlenen meşru hedefle orantılı olması ve müdahaleyi haklı kılmak için ulusal makamlar tarafından ileri sürülen gerekçelerin “yerinde ve yeterli” olması halinde, meşru bir hedef için “demokratik bir toplumda gerekli” olarak değerlendirilebilir (Bk. *Navalnyy ve Yashin/Rusya*, no. 76204/11, § 53, 4 Aralık 2014). Bu değerlendirmeyi yaparken Mahkeme, ulusal makamların, Sözleşme’nin 11. maddesinde öngörülen ilkelere uygun standartları uyguladığına ve dava konusu olayların kabul edilebilir bir değerlendirmesini esas aldığına ikna olmalıdır (Bk. yukarıda anılan *Kudrevičius ve Diğerleri*, § 143; ve ayrıca *gerekli değişiklikler yapılmak üzere*, yukarıda anılan *Cumhuriyet Vakfı ve Diğerleri*, § 59). Mahkeme ayrıca, verilen cezaların mahiyetinin ve ağırlığının da, müdahalenin orantılılığı değerlendirilirken dikkate alınması gereken etkenler olduğunu vurgulamaktadır (Bk. *gerekli değişiklikler yapılmak üzere, Başkaya ve Okçuoğlu/Türkiye* [BD], no. 23536/94 ve 24408/94, § 66, AİHM 1999–IV; *Kar ve Diğerleri/Türkiye*, no.

58756/00, § 48, 3 Mayıs 2007; ve *Murat Vural/Türkiye*, no. 9540/07, § 64, 21 Ekim 2014).

112. Mevcut davada Mahkeme ilk olarak, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvuranı PKK üyeliğinden mahkûm ederken, PKK tarafından iki internet sitesinde yayımlanan çağrılar sonucunda yürüyüşe katıldığı sonucuna herhangi bir gerekçe göstermeksizin vardığını gözlemlemektedir. Mahkeme, başvuranın PKK'nın çağrısını aldıktan sonra 14 Temmuz 2008 tarihli gösteriye katıldığı varsayılsa dahi, ilk derece mahkemesinin kararında, başvuranın gösteriye katıldığı ve PKK'nın amaçları doğrultusunda veya söz konusu örgütün kendisine verdiği belirli talimatlar üzerine örgüt lehine hareket ettiği sonucuna varılmasının herhangi bir gerekçesinin mevcut olmadığını gözlemlemektedir. Bu bakımdan Mahkeme, kişinin bir yasa dışı örgütün hedef veya talimatlarıyla örtüştüğü değerlendirilmesi mümkün olan bir eylem veya ifadeden dolayı yasa dışı örgüt üyeliğinden mahkûm edilmesinin kaygı verici olduğu hususunda Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'ne katılmaktadır (Bk. yukarıda 66-69. paragraflar).

113. Benzer şekilde, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararı, başvuranın terör örgütü lehine propaganda yaymaktan suçlu bulunmasının sebeplerine ilişkin herhangi bir bilgi içermemektedir. Ağır Ceza Mahkemesi olayların meydana geldiği zamanda on beş yaşında bir erkek çocuğu olan başvuranın hangi eylemlerinin 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesinde yasaklanan suçu teşkil ettiğini açıklamamıştır. Bununla birlikte, Ağır Ceza Mahkemesi kararında, başvuranın ulusal makamlar önünde verdiği ifadelerinde yasa dışı örgüt lehine propaganda yaptığını kabul ettiğini belirtmiştir (Bk. yukarıda 19. paragraf); fakat dava dosyasında bu bulgunun doğruluğunu ortaya koyacak hiçbir unsur mevcut değildir. Başvuran hem Diyarbakır Cumhuriyet savcısı, hem de Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi önünde, gösteriye katıldığını, "Çok yaşa Başkan Öcalan" sloganını attığını ve müdahalede buldukları esnada polis memurlarına taş attığını ileri

sürmüştür (Bk. yukarıda 12, 13 ve 16. paragraflar). Başvuran hiçbir aşamada PKK lehine propaganda yaydığını belirtmemiştir. Bununla birlikte Diyarbakır Çocuk Mahkemesi başvuranın 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi uyarınca mahkûm edilmesine ilişkin bir açıklamada da bulunmamıştır (Bk. yukarıda 37. paragraf).

114. Mahkeme bu bağlamda, bir kararın gerekçelerini gösterme yükümlülüğünün, taraflara savlarının dinlendiğini ortaya koyması, kendilerine söz konusu karara itiraz etme veya kararı temyiz etme olanağı sunması ve ayrıca bir yargı kararının gerekçelerini kamu nezdinde haklı kılmaya hizmet etmesi nedeniyle Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında çok önemli bir usul güvencesi olduğunu vurgulamaktadır. Bu genel kural ayrıca, ulusal makamların müdahale için "yerinde" ve "yeterli" gerekçeler ileri sürmesini gerektirerek, Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleri kapsamında belirli yükümlülükler doğurmaktadır. Bu yükümlülük kişilerin, diğer hususlar arasında, ifade veya toplantı özgürlüklerini sınırlandıran bir mahkeme kararının ardındaki gerekçeleri öğrenme ve söz konusu gerekçelere itiraz etmesine imkân vermekte ve böylelikle, Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleri ile korunan haklara yönelik keyfi müdahalelere karşı önemli bir usul güvencesi sunmaktadır. Mahkeme, yerel mahkemelerin başvuranın Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesi ve 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi uyarınca mahkûm edilmesini haklı kılmak için yerinde ve yeterli gerekçeler ileri sürmemiş olmasının, başvuranı Sözleşme'nin 11. maddesi kapsamındaki hakkı dolayısıyla kendisine sağlanması gereken usul güvencesinden de yoksun bıraktığı görüşündedir (Bk. *gerekli değişiklikler yapılmak üzere, Saygılı ve Seyman/Türkiye*, no. 51041/99, § 24, 27 Haziran 2006; *Menteş/Türkiye (no. 2)*, no. 33347/04, §§ 51-54, 25 Ocak 2011; ve yukarıda anılan *Cumhuriyet Vakfı ve Diğerleri*, §§ 67-68 ve burada anılan davalar).

115. Mahkeme başvuranın toplantı özgürlüğü hakkına yapılan müdahalenin orantılılığını değerlendirirken, başvuranın ilgili zamanda bir

küçük olduğunu da dikkate almıştır. Bu bağlamda Mahkeme, bir çocuğun yakalanması, tutuklanması veya hapsedilmesinin en son çare olarak başvurulacak ve mümkün olduğunca kısa süreliğine uygulanacak bir tedbir olması gerektiğini öngören BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 37. maddesini ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin 10 (2007) sayılı Genel Yorumu'nu kayda almaktadır (Bk. yukarıda 60 ve 61. paragraflar). Bakanlar Komitesi ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi de aynı yönde kararlar ve tavsiye kararları almıştır (Bk. yukarıda 62-64. paragraflar). Mevcut davada, dava dosyasında ulusal makamların başvuranın tutuklanmasına ve tutukluluk halinin devamına karar verirken veya kendisine hapis cezası verirken başvuranın yaşını yeterince dikkate aldığını gösteren hiçbir unsur mevcut değildir. Mahkeme, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi tarafından başvurana Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesi ve 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi uyarınca verilen cezaların, yani başvuranın serbest bırakılmadan bir yıl, sekiz ay önce bir yıl süreyle kısmen infaz edilen toplam dört yıl, sekiz ay, yirmi gün hapis cezasının aşırı ağır olduğunu belirtmektedir. Üstelik başvuran neredeyse dört ay boyunca tutuklu yargılanmıştır ve Hükümet, hem iç hukuk hem de birtakım uluslararası sözleşmeler kapsamındaki yükümlülüklerine riayet ederek ilk önce alternatif yöntemlerin değerlendirildiğini veya başvuranın tutulması tedbirine en son çare olarak başvurulduğunu ileri sürmemiştir (Bk. *gerekli değişiklikler yapılmak üzere, Güveç/Türkiye*, no. 70337/01, § 108, AİHM 2009 (alıntılar)).

116. Son olarak, başvuranın polis memurlarına taş attığı gerekçesiyle 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddeleri ve akabinde 2911 sayılı Kanun'un 32(1) ve (2), 33(1) maddeleri ile Ceza Kanunu'nun 265 § 1 maddesi uyarınca mahkûm edilmesi konusunda Mahkeme ilk olarak, hem başvuranın ulusal makamlara verdiği ifadelerinin, hem de dava dosyasındaki fotoğrafların başvuranın güvenlik güçlerine taş attığını ve dolayısıyla şiddet içerikli eyleme müdahil olduğunu gösterdiğini

gözlemlemektedir. Mahkeme, kişilerin bu tür eylemlere müdahil olması halinde, toplantı özgürlüğüne müdahalede bulunulması gereksinimi incelenirken Devlet yetkililerinin daha geniş bir takdir payı olduğunu değerlendirmektedir (Bk. *gerekli değişiklikler yapılmak üzere, Sürek/Türkiye (no. 1)* [BD], no. 26682/95, § 61, AİHM 1999-IV). Sonuç olarak, Hükümet'in de ileri sürdüğü üzere, bu tür bir menfur eylem için yaptırım uygulanmasının, Sözleşme'nin 11. maddesinde yer alan güvencelere uygun olduğu değerlendirilecektir (Bk. yukarıda anılan *Osmani ve Diğerleri*; yukarıda anılan *Galstyan*, § 115; ve yukarıda anılan *Yılmaz Yıldız ve Diğerleri*, § 42). Çocuk Mahkemesi'nin 20 Aralık 2012 tarihli kararı ile başvuranın şiddet içerikli eylemleri hakkında kurulan adli hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verdiği doğrudur; ancak Mahkeme, başvurana Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2911 sayılı Kanun'un 23(b) ve 33(c) maddeleri uyarınca verdiği cezanın, yani kısmen infaz edilen iki yıl, dokuz ay, on gün hapis cezasının sertliğini ve başvuranın tutuklu yargılandığı uzun süreyi görmezden gelemez. Mahkeme, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından Ceza Kanunu'nun 314 § 2 maddesi ve 3713 sayılı Kanun'un 7(2) maddesi uyarınca başvurana verilen cezaların orantısız mahiyetine ilişkin değerlendirmelerinin özellikle başvuranın yaşı nedeniyle, bu başlık altında da eşit derecede geçerli olduğu görüşündedir. Bu bağlamda Mahkeme, başvuranın gösteri sırasında polis memurlarına taş atmaktan dolayı cezalandırılmasının, izlenen meşru hedeflerle orantılı olmadığı sonucuna varmak durumdadır.

117. Mahkeme yukarıdaki hususların ışığında, başvuranın PKK üyeliği, PKK lehine propaganda yaymak ve polise mukavemetten giydiği hükümlerin yanı sıra kendisine verilen hapis cezalarının ve 21 Temmuz 2008 ile 25 Temmuz 2010 tarihleri arasında tutulmasının “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığını tespit etmiştir.

Dolayısıyla Sözleşme'nin 11. maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME’NİN 5 VE 6. MADDELERİNİN VE SÖZLEŞME’YE EK 1 NO.LU PROTOKOL’ÜN 2. MADDESİNİN İHLALLERİNİN MEYDANA GELDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

118. Başvuran, Sözleşme’nin 5. maddesinin ve Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 2. maddesinin ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur. Başvuran ayrıca, bir ağır ceza mahkemesi tarafından değil, bir çocuk mahkemesi tarafından yargılanmış olması gerektiği hakkında şikâyetçi olmuştur.

119. Mahkeme, başvuranın söz konusu şikâyetleri çok genel ifadelerle ileri sürdüğünü ve ayrıntılı açıklamalar veya destekleyici belgeler sunmadığını gözlemlemektedir. Dolayısıyla başvuran, savunulabilir bir iddianın temelini oluşturmamıştır. Şayet bu temel oluşturulmuş olsaydı Mahkeme’nin iddiayı etkin bir şekilde incelemesi mümkün olabilirdi.

120. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetler açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme’nin 35 §§ 3 (a) ve 4 maddeleri uyarınca reddedilmelidir.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

121. Sözleşme’nin 41. maddesi şu şekildedir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

122. Başvuran belirtilen süre sınırı içerisinde adil tazmine ilişkin herhangi bir talepte bulunmamıştır. Dolayısıyla Mahkeme, başvurana bu nedenle herhangi bir miktar ödenmesine hükmetmenin gerekli olmadığını değerlendirmektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvuranın “mağdurluk statüsü” meselesini Sözleşme’nin 11. maddesi kapsamındaki şikâyetlerinin esasıyla *birleştirmiş* ve başvuranın mağdur statüsüne sahip olduğuna karar vermiştir.
2. Sözleşme’nin 11. maddesi kapsamındaki şikâyetlerin kabul edilebilir olduğunu ve başvurunun geri kalan kısmının ise kabul edilemez olduğunu *beyan etmiştir*.
3. Sözleşme’nin 11. maddesinin ihlal edildiğine *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş ve Mahkeme İçtüzüğü’nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 19 Ocak 2016 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Julia Laffranque
Başkan